

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1934

ΑΡΙΘ. 37-38

ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Αριθ. } Πρωτ. 2299
 } Διεκπ. 1408

Ἀθήνησι τῇ 13 Σεπτ. 1934

Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας

Τὸ ἔγγραφο ὑμῶν ὑπ' ἀριθμ. 52241 καὶ ἡμερομηνίαν 25 Αὐγούστου ἐ. ἐ. τὸ ὁποῖον ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐφημεριακοῦ προβλήματος διὰ τὰ χωρία τῆς ὑπαίθρου χώρας πληροφοροῦν τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ὅτι κατὰ τὰς στατιστικὰς τοῦ Ὑπουργείου ὑπάρχουν ἐφημέριοι ὑπεράριθμοι, ἀνερχόμενοι εἰς τρεῖς χιλιάδας, προσέκαλεσε κατάπληξιν τόσῳ βαθεῖαν, ὅσῳ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος γινώσκει ἐξ ἰδίων στατιστικῶν πληροφοριῶν ὅτι ἀδιάθετοι ἱερεῖς δὲν ὑπάρχουν οὐδαμοῦ. Πῶς καὶ πόθεν συνέλεξε τὸ Ὑπουργεῖον τὰς στατιστικὰς αὐτὰς πληροφορίας περὶ τόσου ἀριθμοῦ ὑπεραριθμῶν ἱερέων ἐν τῷ Κράτει ἐπιθυμῆ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἵνα περὶ τούτου εὐηρεστεῖτο τὸ Ὑπουργεῖον νὰ πληροφορήσῃ τὸ ταχύτερον τὴν Ἐκκλησίαν. Πῶς ἐνεφανίσθησαν οἱ τόσοι ὑπεράριθμοι ἱερεῖς ἐνῶ, τὸ 89 ἄρθρον τοῦ Κωδ. νόμου περὶ ἐφημεριῶν ἐπιβάλλει εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς τοὺς χειροτονοῦντας τοιοῦτους ἐκτὸς τοῦ πλαισίου τοῦ νόμου ἀναλόγου ἀυστηρὰς κυρώσεις.

Ἴσως ἐστηρίχθη τὸ Ὑπουργεῖον εἰς τὴν δῆλωσιν τὴν γενομένην εἰς τὸ τελευταῖον ὑπόμνημα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ μισθοδοσίας τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου «ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱερέων εἶναι ὑπερβολικὸς καὶ ὅτι ἐν μᾶ καὶ τῇ αὐτῇ καιροπόλει ὑπάρχουν δυσανάλογοι πρὸς τὸν πληθυσμὸν ναοὶ καὶ ἐφημέριοι». Ἡ ἔννοια ὁμοῦ τῶν φράσεων αὐτῶν δὲν ὑποδηλοῖ τὴν ὑπαρξίν ὑπεραριθμῶν ἐφημεριῶν μὴ ἔχόντων ἰδίαν θέσιν Ὑπάρχουν ἤδη ἐνορίαὶ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Νόμου ἐντὸς τῆς αὐτῆς καιροπόλεως μὲ ἐλάχιστον ἀριθμὸν οἰκογενειῶν, ὑποστηριζόμεναι μάλιστα καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 18 τοῦ Νόμου. Εἰς ἑκάστην τῶν ἐνοριῶν τούτων ὑπάρχουν ἐφημέριοι μόνιμοι. Ἡ ἀντίστασις δὲ τὴν ὁποίαν ἐμφανίζουν οἱ ἐνοριταὶ πρὸς συγχώνευσιν τῶν ἐνοριῶν τούτων εἰς μίαν μεγαλυτέραν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου εὐνοεῖται κατὰ τρόπον σκανδαλώδη καὶ ὑπὸ τῶν

παραγόντων τῶν πολιτικῶν κομμάτων. Ἐὰν ἐφηρμόζετο αὐστηρῶς ὁ Νόμος περὶ σχηματισμοῦ ἐνοριῶν, τότε θὰ ἐνεφανίζετο βεβαίως ἐν περισσεύμα ἱερέων, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε θ' ἀνήρχοντο εἰς τρεῖς χιλιάδας καὶ ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι θὰ ἦσαν προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν. Πῶς ὁμοῦ οὗτοι κηρυττόμενοι ὑπεράριθμοι θὰ ἐξηναγκάζοντο νὰ δεχθοῦν μεταθεσιν, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι ἐξησφαλισμένη ἡ μισθοδοσία τῶν ἐφημεριῶν, ὡς συμβαίνει τοῦτο περὶ τῶν δημοδιδασκάλων, καθ' ὃν χρόνον ὁ τόπος τῆς γεννήσεώς των ὅπου ἐφημερεύουν ἀρκοῦμενοι εἰς πενιχρὰ τυχερὰ, τοὺς παρέχει τοῦλάχιστον μίαν στέγην ἢ κτηματικὴν τινα περιουσίαν τὴν ὁποίαν ἀποτιοῦν εἴτε ἐξ ἰδίας ἐργασίας, εἴτε ἐκ πατρικῆς κληρονομίας;

Τὸ ζήτημα τὸ ἐφημεριακὸν πρέπει ν' ἀντιμετωπισθῇ εἰς τὴν λύσιν τοῦ κατὰ τρόπον ὀριζικόν, πρέπει νὰ ληφθοῦν τὸ ταχύτερον τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα δι' ὑπομνήματός της ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὑπέβαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Οὕτω θὰ τεθοῦν αἱ βάσεις καὶ θὰ γεννηθοῦν αἱ προϋποθέσεις τῆς ἀποκτήσεως μορφωμένου κλήρου.

Μεταξὺ τῶν διαπύρων πόθων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ἡ ἀνάδειξις τοῦ θεομοῦ της ἐν τῷ προσώπῳ τῶν μορφωμένων καὶ ἐμπνευσμένων κληρικῶν. Ἐὰν ἐζητήσῃ ἡ Ἐκκλησία τὴν ἐν τινι μόνον χρόνῳ κατὰ παρέκκλισιν ἀπὸ τῶν διατάξεων τοῦ Νόμου χειροτονίαν ἱερέων, δεδοκιμασμένων πάντως κατὰ τὸ ἦθος καὶ τὴν εὐσέβειαν, καὶ μετὰ τὴν προσήκουσαν προπαρασκευὴν δι' ὀρισμένα χωρία καὶ δι' ἀπομεμακρυσμένας νηίδας, τοῦτο ἔπραξε διότι δίδει μεγίστην σημασίαν εἰς τὴν ἀγιαστικὴν δύναμιν τὴν ὁποίαν μεταδίδει τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα ὡς φορεὺς τῆς Θείας χάριτος εἰς τοὺς πιστοὺς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν φαίνεται ὅτι προσέχουν οἱ ζητοῦντες νὰ ἔχουν λόγον εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι θλιβερόν, θλιβερώτατον τὸ φαινόμενον νὰ ὑπάρχουν νησίδες ἀπομεμονωμέναι, καὶ ὀλόκληρα χωρία ἀνερχόμενα εἰς ἑκατοντάδας, καὶ νὰ στεροῦνται ἀπὸ δεκαετίας καὶ πλέον ἀπολύτως ἱερέων, νὰ θάπτουν τοὺς ἰδίους νεκροὺς ἀνευ ἐκκλησιαστικῶν τιμῶν, νὰ πληγώνεται βαθύτατα τὸ θρησκευτικὸν των αἶσθημα, νὰ γίνωνται εὐάλωτα θύματα τοῦ Χιλιασμοῦ καὶ ἄλλων αἰρέ-

σεων, να αισθάνονται διασυλευόμενες και διαλυόμενες τὰς ἱεράς των παραδόσεις, μέχρις ὅτου οἱ ὁμόδοιοι ἐμφανίσουν εἰς τὸ Ἔθνος τὸν μορφωμένον κληρὸν του, διὰ τὴν ὑπαρξίν ὅμως τοῦ ὁποίου δὲν ἀντιμετωπίζεται ἀμέσως καὶ σοβαρῶς ἡ θεμελιωδέστερα τῶν προϋποθέσεων του, ἡ στοιχειώδης δηλαδή οικονομική του ἐπάρκεια, ἣας ὠρίσθη μὲν εἰς τὸν Νόμον, ἀλλὰ μόνον ἵνα μένη ὡς γόρῳμα νεκρῶν.

Ἡ λύσις τοῦ ἐφημεριακοῦ προβλήματος ἀπαιτεῖ τὴν λήψιν γενναίων μέτρων. Ἡ Πολιτεία ἡ ὅποια δαπανᾷ περὶ τὰ 700 ἑκατομμύρια διὰ τὴν παιδείαν, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ θεωρῇ ἐν ἓκ τῶν ἐπιτακτικῶν καθηκόντων της τὴν χορήγησιν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ της ἐνὸς ποσοῦ 50. 000 000 διὰ τὴν τελειωτικὴν λύσιν τοῦ οικονομικοῦ προβλήματος τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου.

- † Ο ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
- † Ο ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ
- † Ο ΠΑΤΡΩΝ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
- † Ο ΣΠΑΡΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ
- † Ο ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ
- † Ο ΝΗΡΪΤΗΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ
- † Ο ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΟΣ ΙΩΑΚΕΙΜ
- † Ο ΔΙΑΥΜΟΤΕΪΧΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ
- † Ο ΙΕΡΙΣΣΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ
- † Ο ΣΞΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΔΙΟΔΩΡΟΣ
- † Ο ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ
- † Ο ΘΗΡΑΣ ΑΝΘΙΜΟΣ
- † Ο ΛΕΥΚΑΔΟΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ*

Συμπληρῶντες τὴν ἀνωτέρω γενικὴν ἱστορικοκανονικὴν ἐπισκόπησιν τῶν βαθμῶν συγγένειας καὶ τῶν κωλυμάτων τοῦ γάμου, σημειοῦμεν ὅτι ὑπάρχει καὶ ἡ λεγομένη νομικὴ ἢ πλασματικὴ συγγένεια. (legalis vel ficta cognatio), προκύπτουσα ἐκ τῆς «εἰσποιήσεως τέκνων» ἢ τῆς «υἰοθεσίας». Κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν Δίκαιον ὑπῆρχε διάκρισις μεταξὺ «εἰσποιήσεως τέκνων» καὶ «υἰοθεσίας», ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία κατήργησε τὴν διάκρισιν ταύτην, παραδεχομένη γενικῶς τὴν υἰοθεσίαν καὶ ταύτην δι' εὐχολογίας, ἥς τὰ πρῶτα ἴχνη ἀπαντῶσιν ἐν ἀρχῇ τοῦ στ'. αἰῶνος. Ἀκριβῶς δὲ ἐνεκα τῆς εὐχολογίας ἡ υἰοθεσία παρήγε συγγενικὴν σχέσιν μεταξὺ τοῦ υἰοθετουμένου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτῶν. Ἡ Πολιτεία, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν Νεαρῶν τοῦ Λέντος στ'. τοῦ Σοφοῦ κδ'. καὶ πθ', δὲν ἐθεώρει τὴν ἱερολογίαν τῆς υἰοθεσίας ὡς διάταξιν ἀπολύτως ἰσχύουσαν, ἀλλ' ὡς σεβαστὴν συνήθειαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς ὁποίας ὁμῶς προκύπτει πνευματικὴ συγγένεια. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Θεοδώρου Βαλασαμῶνος (16'. αἰῶν) δὲν

ἐφημερίζετο πανταχοῦ ἡ ἐκκλησιαστικὴ υἰοθεσία, διὰ τοῦτο ἐγεννήθη ζήτημα ἂν υἰοθεσία γινομένη μόνον διὰ πράξεως πολιτικῆς καὶ δικαστικῆς παράγει συγγένειαν. Ἐκράτησε δὲ γνώμη, καθ' ἣν μόνον ἡ ἱερολογία ἐν τῇ υἰοθεσίᾳ παράγει πνευματικὴν συγγένειαν, ὅταν καὶ τὸ δάπτισμα. Ὁ υἰοθετούμενος καθίσταται συγγενὴς τοῦ υἰοθετουμένου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, καὶ οὗτος πρὸς τὸν θετὸν υἱὸν ἢ τὴν θετὴν κόρην καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν. Τὰ δὲ κωλύματα τοῦ γάμου ὀρίζονται καθ' ὅν τρόπον καὶ ἐν τῇ ἐξ αίματος συγγένειᾳ. Τούτου ἐνεκα ἀποφεύγεται ἡ δι' ἱερολογίας υἰοθεσία.

Ἐκτὸς αὐτῆς ὑπῆρχε καὶ ἡ «ἀδελφοποιία» γινομένη ἄλλοτε δι' ἱερολογίας καὶ παράγουσα πνευματικὴν συγγένειαν. Ἀλλὰ ἐνεκα τῶν προκυπτουσῶν ἀνωμαλιῶν ἡ Ἐκκλησία ἀπηγόρευσε τὴν «ἀδελφοποιίαν». Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξέδωκεν ἀπαγορευτικὰς Ἐγκυκλίους τῇ 11 Ἰουνίου 1859, τῇ 26 Σεπτεμβρίου 1862 καὶ τῇ 11 Ἰανουαρίου 1863.

Υ.

Πολιτικὸς Γάμος

Ἀπὸ τοῦ 1στ'. αἰῶνος, διὰ τῆς μεγάλης θρησκευτικῆς Μεταρρυθμίσεως, ἤρξατο εἰσαγόμενος παρὰ τοῖς δυτικοῖς λαοῖς ὁ πολιτικὸς γάμος, διότι διὰ τῆς Μεταρρυθμίσεως ἔπαυσαν οἱ ὁμογενεῖς λαοὶ ν' ἀνήκωσιν εἰς τὴν αὐτὴν Ἐκκλησίαν, πολλάκις δὲ καὶ τὰ μέλη τῶν αὐτῶν οἰκογενειῶν δὲν ἠκολούθουν τὸ αὐτὸ δόγμα καὶ διότι ἐν τῷ Προτεσταντισμῷ ὁ γάμος ἔπαυσε νὰ θεωρῆται Μυστήριον. Ἡ οὐσία δὲ τοῦ πολιτικοῦ γάμου συνίσταται κυρίως ἐν τούτῳ ὅτι πᾶσαι οἱ διατυπώσεις τοῦ συνοικεσίου ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς διεξάγονται πολιτικῶς, ἄνευ παρεμβάσεως τῆς Ἐκκλησίας. Πολιτικὸς ὑπάλληλος, ἐντεταλμένος πρὸς τοῦτο, διεξάγει τὸ ὅλον ἔργον τοῦ συνοικεσίου, διὰ τοῦ πολιτικοῦ γάμου δὲν ἀποκρούεται, κυρίως εἰπεῖν, ἡ εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἀποκλείεται καὶ ὁ θρησκευτικὸς γάμος, ἀλλ' οὗτος δὲν θεωρεῖται ἀπαραίτητος πρὸς σύναψιν ἐνόμου συζυγικῆς συμβίσεως ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς. Ἀσπληρότατοι ποινῆς εἰς ἱερεῖς ἐπιβάλλονται τελούντας τυχόν τὸν θρησκευτικὸν γάμον πρὸ τοῦ πολιτικοῦ. Ἐνεφανίσθη λοιπὸν ὁ πολιτικὸς γάμος μᾶλλον ὡς ἀνάγκη κοινωνικὴ.

Ἄλλ' οἱ ὑπέρμαχοι τοῦ πολιτικοῦ γάμου ἰσχυρίζονται, ὅτι ἐφ' ὅσον ὁ δεσμὸς ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς εἶναι ἔργον φυσικὸν καὶ πολιτικόν, πρέπει νὰ διεξάγῃται μόνον ὑπὸ τῆς Πολιτείας καὶ ὅτι αὕτη κατὰ καιροῦς καὶ κατὰ διαφόρους χώρας οἰκοθεν ἀνέμειξε τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν αὐτοῦ ἄνευ πραγματικῆς ἀνάγκης. Ἡ Πολιτεία δικαιούται, σὺν τῇ ἀναπτύξει τοῦ λαοῦ, ν' ἀπομακρύνῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ πράξεως καθαρῶς πολιτικῆς. Ὅθεν ὑπολαμβάνουσιν ὅτι ἡ καθιέρωσις τοῦ πολιτικοῦ γάμου δὲν εἶναι νέον τι ἀλλ' ἐπάνοδος εἰς τὸ παλαιόν. Ὁ πολιτικὸς γάμος παρίσταται οὕτως ὡς ὄριμος καρπὸς τῆς ἱστορίας τῆς ἀναπτύξεως τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου.

Ἄλλ' εἶναι ἐντελῶς ἐσφαλμένοι αἱ γνώμαι αὗται, διότι ἀντιθέτως, ὡς κατεδείχθη διὰ τῶν ἀνωτέρω, ἀνέ-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου φύλλον καὶ τέλους.

καθεν ἐν ταῖς ὀργανωμέναις κοινωνίαις ὁ γάμος ἔφερε χαρακτηῖρα θρησκευτικόν. Ὁ Θεὸς ἠλόγησε τὸ πρῶτον ζῆλος τῶν ἀνθρώπων, παρέμεινε δὲ ζῶν ἐν τῇ συνειδήσει τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς εἶπομεν, ἢ ἀντίληψις περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀρχῆς τοῦ θεοῦ τοῦ γάμου. Πανταχοῦ, εἰς πάσας τὰς χώρας τῆς ἀρχαιότητος, ὁ γάμος ἐτελεῖτο διὰ θρησκευτικῶν τελετῶν. Ἐν δὲ τῇ Χριστιανισμῷ ὁ γάμος προσέλαβε τὴν ὑψίστην αὐτοῦ ἠθικὴν σημασίαν ὡς «μυστήριον», διὰ τοῦτο ἡ τέλεσις αὐτοῦ ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν συνωδεύετο διὰ τῶν εὐλογιῶν καὶ τῶν εὐχῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ εἰσαγωγή δὲ τοῦ πολιτικοῦ γάμου εἰς τὰς χριστιανικὰς χώρας μετὰ τὴν Μεταρρύθμισιν τοῦ 17^{ου} αἰῶνος ὀφείλεται, ὡς εἶπομεν, εἰς εἰδικούς λόγους, ἐπομένως ὁ πολιτικὸς γάμος δὲν εἶναι ἐπάνοδος εἰς τὸν ἀρχικὸν τοῦ γάμου θεσμόν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπόκλισις ἀπ' αὐτοῦ, οὐδ' ἐπεβλήθη ὑπὸ τῶν λαῶν πρὸς βελτίωσιν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Ἐφ' ὅσον ὁ γάμος δὲν εἶναι ἀπλοῦς σύνδεσμος ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἀλλ' ἔχει ὑψίστην ἠθικὴν ἔννοιαν ἐν τῇ Χριστιανισμῷ, ὁ πολιτικὸς γάμος δὲν προάγει τὴν ἔννοιαν ταύτην. Μόνον ὁ καθαραιωτικὸς γάμος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας θρησκευτικὸς γάμος καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῆς ἐποπτεῖαν διατελῶν δύναται νὰ τείνη πρὸς τοὺς ἱεροὺς ἠθικοὺς σκοποὺς τοῦ γάμου, δύναται νὰ προσδίδῃ, ἱερότητα καὶ σεμνότητα εἰς τὸν σύνδεσμον ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς. Ὁ θεσμὸς τοῦ γάμου ὡς ἀπλοῦν πολιτικὸν συνάλλαγμα δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ καταστρέφῃ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ἔννοιαν, νὰ παραλύσῃ τοὺς οἰκογενειακοὺς δεσμούς, ν' ἀσκήσῃ δὲ κακίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων.

-Ἄλλ' ὁ θεσμὸς τοῦ πολιτικοῦ γάμου δύναται νὰ ἔχῃ καὶ θαυτέρας συνεπειὰς ἰδίως διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ὁ θεσμὸς αὗτος κατὰ βάθος δὲν εἶναι ἀπλῆ ληξιαρχικὴ πράξις, διότι τοιαύτη πράξις γίνεται καὶ μετὰ τοῦ θρησκευτικοῦ γάμου, δὲν ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ διευκολύνη τὰ διαζύγια, διότι πολλαχοῦ, ὅπου ὑπάρχει ὁ θεσμὸς τοῦ πολιτικοῦ γάμου, τὸ διαζύγιον σχεδὸν εἶναι ἀνεύφικτον κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐν Ἰταλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1886, ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Πορτογαλίᾳ, καὶ Γαλλίᾳ κατὰ τὴν περιόδον τῶν ἐτῶν 1816— 884.

Κυρίως εἰπεῖν διὰ τοῦ θεοῦ τοῦ πολιτικοῦ γάμου τὸ Κράτος ζητεῖ νὰ ὀρίξῃ τὰ τοῦ γάμου ἐλευθέρως, χωρὶς νὰ δεσμεύηται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐντεῦθεν ὁ γάμος ὁ πολιτικὸς παρουσιάζεται ὑπὸ τρεῖς μορφαίς :

α) Ὁ πολιτικὸς γάμος ὡς κυβερνητικὴ ἀνάγκη, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν περιπτώσεων ἐκείνων, καθ' ἃς ἡ Ἐκκλησία δὲν ὑποχωρεῖ εἰς τὴν σύναψιν γάμου, (περιπτώσεις κεκωλυμένου βαθμοῦ μεταξὺ ὁμοδόξων, συνουκισίου ἑτεροδόξων καὶ ἑτεροθρήσκων, μεταξὺ τῶν μὴ θεωρούντων τὸν γάμον μυστήριον ἢ ἀθέων). Τοιοῦτος γάμος (Nothcivilehe) ὑπάρχει ἐν Αὐστρίᾳ καὶ εἰς τὰ ἕξ αὐτῆς ἀποσπασθέντα τμήματα τῆς Πολωνίας.

β) Προαιρετικὸς πολιτικὸς γάμος διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ προτιμῶσιν τὴν δι' αὐτοῦ σύναψιν γάμου οὐχὶ δὲ διὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ὑφίσταται ἰδίως εἰς τὰς Ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας, ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ, ἐν Οὐγ-

γαρία καὶ ἐν Πολωνίᾳ ἀπὸ τοῦ 1922.

γ) Ἀναγκαστικὸς πολιτικὸς γάμος ἀπαραίτητος διὰ πάντας τοὺς πολίτας, μὴ ἀπαγορευομένης ὁμῶς εἰς αὐτοὺς καὶ τῆς τελέσεως θρησκευτικοῦ γάμου, μετὰ τὴν ληξιαρχικὴν πράξιν. Τὸ πρῶτον ἐφηρμόσθη τοιοῦτος γάμος ἐν Γαλλίᾳ (Code Napoléon) ἐπὶ τῆς μετεδόθη εἰς τὰς πλείστας τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ἐν μέσῳ ζῶντων διαμαρτυριῶν τῶν λαῶν, ὡς καὶ εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ρουμανίαν, τελευταίως δὲ καὶ εἰς τὴν Τουρκίαν ἐνθα ὑποβάλλονται εἰς αὐτὸν ὑποχρεωτικῶς καὶ οἱ ἡμέτεροι ὁμογενεῖς.

Ἡ εἰσαγωγή τοῦ πολιτικοῦ γάμου ἐν Ρουμανίᾳ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1865. Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ρουμανικῶν νομοθεσιῶν οὐδέποτε ἠμφεσβητήθη ὁ μυστηριακὸς χαρακτὴρ τοῦ γάμου, ὁ δὲ Ζεργόβιστιανὸς κώδιξ (1652) «Pravila de la Zargoviste» ἢ «indreptatea legii», «Ἐπανόρθωσις νόμου» τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ματθαίου Βασαράβα, οὕτως τὸ β' μέρος εἶναι συλλογὴ τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων μετὰ τῶν σχολίων Ἀλεξίου τοῦ Ἀριστηνοῦ, ἀναγνωρίζει καὶ παρέχει τὸ δικαίωμα τοῦ γάμου εἰς μόνην τὴν Ἐκκλησίαν.

Τὸ δικαίωμα τοῦτο αὐτῇ ἐξήσκησε μέχρι τῆς 1 Δεκεμβρίου τοῦ 1865, ὅποτε ὁ εἰσαχθεὶς εἰς Ρουμανίαν Ναπολεόντειος Γαλλικὸς κώδιξ, οὐδένα λόγον ποιούμενος περὶ θρησκευτικοῦ γάμου, ἀναγνωρίζει ὡς μόνον ἔγκυρον τὸν διὰ τῶν πολιτικῶν συμβολαίων συναπτόμενον. Ἡ μεταρρύθμισις αὐτῆ τὸσον προσέβαλε τὰ θρησκευτικὰ αἰσθήματα καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ συντηρητικοῦ Ρουμανικοῦ λαοῦ, ὅστις ἀπ' αἰῶνων ἀνεγνώριζε καὶ ἐσέβετο μόνον τὸν θρησκευτικὸν γάμον, ὥστε ἡ πολιτεία, πρὸς ἀποφυγὴν ἐσωτερικῶν ταραχῶν, αἵτινες ὑποκώπως ἤρξαντο παρατηρούμενα, καὶ ἐκ φόβου μὴ αἰ διατάξεις αὐτὰ τοῦ νέου ἀστικοῦ κώδικος δὲν θὰ ἐγίνοντο παρ' αὐτοῦ δεκταί, προτιμῶντος τὴν παλαιακίαν παρὰ τὸν διὰ συμβολαίου γάμον, ἠναγκάσθη διὰ τῆς μεγάλης Συνταγματικῆς συνελεύσεως τοῦ 1866 νὰ τροποποιήσῃ τὴν ἄνω διάταξιν καὶ νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸν νέον αὐτῆς ἀστικὸν κώδικα τὸ 22 ἄρθρον, ἔχον ἐπὶ λέξει οὕτω : «Τὸ πιστοποιητικὸν τοῦ πολιτικοῦ γάμου ἀπονέμεται ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν. Τῆς συντάξεως αὐτῶν δέον αἰετοῦτε νὰ προηγῆται ἡ θρησκευτικὴ ἐθολογία, ἥτις διὰ τὸν γάμον εἶναι ὑποχρεωτικὴ, ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων ἐκείνων, αἵτινες προβλέπονται ὑπὸ εἰδικῶν νόμων». Συμφώνως τῇ ἄρθρῳ τούτῳ, ἵνα ὁ πολιτικὸς γάμος ἢ ἔγκυρος δέον νὰ συνοδεύηται ἀφεύκτως καὶ ὑπὸ τῆς θρησκευτικῆς ἐθολογίας, τὴν ὁποίαν ὁ πρότερον θεθεὶς εἰς ἐφαρμογὴν ἀστικὸς κώδιξ ὀλοτελῶς ἀπέλειεν. Ἡ συμφωνία αὐτῆ μεταξὺ τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, ὅστις ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἀνεγνώριζε τὸν θρησκευτικὸν γάμον, καὶ τοῦ νέου συνταγματικοῦ ἄρθρου, ὅπερ, ὅπως ἢ ἔγκυρος ὁ γάμος, ἐπέβαλεν ὡς ὑποχρεωτικὴν καὶ τὴν ἐθολογίαν τῆς Ἐκκλησίας, προκάλεσε μακρὰς καὶ ἀπεράντους συζητήσεις καὶ πικρίας ἐρμηνείας τοῦ νόμου μεταξὺ τῶν Ρουμάνων νομομαθῶν, διαιρεθέντων εἰς δύο μεγάλας ομάδας. Ἡ μὲν μία, ἢ καὶ ἰσχυροτέρα, ὑπεστήριξε τὸ ὑποχρεωτικὸν καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐθολογίας, ἥτις

προεβλέπετο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κειμένου τοῦ συντάγματος, εἰς τὴν ομάδα δὲ ταύτην ἀνήκει καὶ ὁ διάσημος νομομαθὴς Καθηγητὴς Constantin Dicescu, ὅστις, ὑπεραμυνόμενος τοῦ θρησκευτικοῦ γάμου, ἐθεώρει αὐτὸν κατὰ τοσοῦτον ὑποχρεωτικὸν καὶ σεβαστὸν, καθ' ὅσον ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν μέχρι τοῦ νῦν παραδόσεων τοῦ Ρουμ. λαοῦ, αἵτινες ἀείποτε τὸν γάμον θεωροῦσι πράξιν κατ' ἐξοχὴν θρησκευτικὴν. Ἡ δὲ ἄλλη, ἢ καὶ ἰσχυροτέρα, ὑπεστήριξεν ὅλως τουναντίον, ὅτι ἡ νέα συνταγματικὴ διάταξις, οὕσα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος πρὸς τὰς προβλέψεις τοῦ πολιτικοῦ κώδικος, δὲν δύναται νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ, ἐκφράζουσα ἀπλῶς μίαν μέλλουσαν ἐπιθυμίαν διὰ τὸν νομοθέτην.

Αἱ διάφοροι συζητήσεις δὲν ἔπαυσαν μέχρι τοῦ 1923, ὑπερῖσχυσάσης δυστυχῶς τῆς ἀρχῆς ὅτι «ὁ γάμος, ἐπειδὴ ἔχει ἀστικὴν μόνον σημασίαν, ὑπάγεται εἰς μόνην τὴν πολιτικὴν δικαιοδοσίαν καὶ ἔτι τὸ ὑποχρεωτικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱερολογίας προσβάλλει τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, ἣτι ἔχει ἐξασφαλισθῆ ἀπολύτως ὑπὸ τοῦ συντάγματος τοῦ 1866». Ὅντως τὸ νέον σύνταγμα τοῦ 1923 παραδεχθὲν τὴν ἀρχὴν ταύτην, διὰ τοῦ 23 ἄρθρου ἀπεσκοράκισε καὶ πάλιν τὰς τοῦ ἄρθρου λέξεις, δι' ὧν λέγεται ὅτι «διὰ τοῦ γάμου ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱερολογία εἶνε ὑποχρεωτικὴ», ἀναγνώρισαν μόνον τὸν πολιτικόν.

Σήμερον ἐν Ρουμανίᾳ ὁ θρησκευτικὸς γάμος ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως θεωρεῖται πράξις καθαρῶς προαιρετικὴ καὶ συνεπῶς ἀδιάφορος διὰ τὴν πολιτείαν ὡς μόνον ἐγκύριον καὶ νομίμου λογιζομένου μόνου τοῦ πολιτικοῦ. Μεταξὺ πολιτικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ γάμου οὐδεμίαν σχέσιν ὑφίσταται, διότι ἀμφότεροι εἶνε ἀνεξάρτητοι πρὸς ἀλλήλους, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ ἱερεὺς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ τελέσῃ γάμον θρησκευτικόν, ἐὰν μὴ οὗτος πρότερον ἔχει τελεσθῆ πολιτικῶς εἰς τὸ Δημαρχεῖον ἐνώπιον τοῦ δημάρχου ἢ τοῦ ἀρμοδίου ληξιάρχου, ὁ δὲ παραβαίνων ἱερεὺς τὴν διάταξιν ταύτην καταδιώκεται ποινικῶς. «Εἰς οὐδένα τῶν κληρικῶν ἐπιτρέπεται νὰ τελέσῃ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου, διαλαμβάνει ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Ρουμ. νόμος, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἂν οἱ μελλόνουμφι ἐξετέλεσαν τὰς ὑπὸ τῶν πολιτικῶν καὶ Ἐκκλ. νόμων ἐριζομένας διατάξεις. Ὁ παραβάτης ἱερεὺς, ἂν ἀποδειχθῆ ὅτι ἐτέλεσε τὸν γάμον ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀμελείας, τιμωρεῖται διὰ παρατηρήσεων. Ἄν ὁμοῦς ἀποδειχθῆ ὅτι ἐτέλεσε τὸν γάμον ἐν ἐπιγνώσει, τότε τιμωρεῖται δι' ἀργίας καὶ στέρησεως τοῦ μισθοῦ του δι' ὀρισμένον χρονικὸν διάστημα». Καὶ «οἷος δὴ τις ἱερεὺς, λέγει ὁ πολιτικὸς κώδιξ, οἰουδήτινος θρησκευόμενος, ὁ ὁποῖος θὰ ἐτέλει γάμον πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ πολιτικοῦ, τιμωρεῖται τὴν μὲν πρώτην φοράν διὰ προστίμου 1000—10000 λεί, ἐν περιπτώσει δὲ ἐπαναλήψεως, μέχρι διευτοῦς φυλακίσεως».

Περὶ δὲ τῶν κωλυμάτων τοῦ γάμου ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς:

Ἡ Πολιτεία. Ἐν τῇ κατ' εὐθείαν γραμμὴν συγγενείᾳ, ἰ. ἔ. μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων συγγενῶν, ὁ γάμος ἀπαγορεύεται ἐπ' ἀπειρον, εἴτε ἐκ νομίμου γάμου εἴτε ἐκ παρανόμου συναφείας ὑπάρχει ἡ συγγενεία.

Ἐν τῇ κατὰ πλαγίαν γραμμὴν συγγενείᾳ, ὁ γάμος κωλύεται μέχρι τοῦ 4 βαθμοῦ συμπεριλαμβανομένου, εἴτε ἐκ νομίμου γάμου εἴτε ἐκ παρανόμου συναφείας ὑπάρχει ἡ συγγενεία.

Ἡ Ἐκκλησία ἐφαρμόζει τὰ αὐτὰ κωλύματα ὅπως καὶ ὁ ἀστικὸς κώδιξ, ἀπαγορεύουσα ἐπ' ἀπειρον τὸν γάμον μεταξὺ τῶν συγγενῶν τῶν κατ' εὐθείαν γραμμὴν. Μόνον δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν πολιτείαν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκ πλαγίου συγγενείαν. Ἐν ᾧ ὁ πολιτικὸς γάμος ἀπαγορεύει μέχρι τετάρτου βαθμοῦ, ἡ Ἐκκλησία ἀπαγορεύει μέχρι τοῦ ζ'. συμπεριλαμβανομένου.

Ὁ πολιτικὸς κώδιξ διὰ τοῦ 150 ἄρθρου παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν Βασιλέα ὅπως δίδῃ ἄδειαν γάμου εἰς συγγενεῖς τετάρτου βαθμοῦ, εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις.

Συγγενεία πνευματικὴ ἐκ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος. Ταύτην ἀναγνωρίζει ἐν μέρει καὶ ὁ ἀστικὸς κώδιξ, ἀπαγορεύων τὸν γάμον μόνον μεταξὺ τοῦ ἀναδόχου καὶ τῆς ἀναδεκτῆς ἢ τῆς ἀναδόχου καὶ τοῦ ἀναδεκτοῦ, ἐν ᾧ ἡ Ἐκκλησία, θεωροῦσα τὴν ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος συγγενείαν ἐξ ἴσου ἰσχυρὰν ὅπως καὶ τὴν ἐξ αἱμάτων, ἀπαγορεύει μέχρι τοῦ ζ'. βαθμοῦ.

Συγγενεία ἐξ υἱοθεσίας. Ἡ Ἐκκλησία ἀπαγορεύει μέχρι τοῦ ζ'. βαθμοῦ, ἀλλ' ἐννοεῖται ἐφ' ὅσον ἡ υἱοθεσία ἔχει εὐλογηθῆ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ρουμ. ἀστικὸς κώδιξ περὶ τῆς ἐξ υἱοθεσίας συγγενείας διαλαμβάνει τὰ ἀκόλουθα: «Ὁ θεὸς πατὴρ δὲν δύναται νὰ νυμφεθῆ τὴν υἱοθετημένην αὐτοῦ, οὔτε τὴν θυγατέρα αὐτῆς, οὔτε τὴν σύζυγον τοῦ ὑπ' αὐτοῦ υἱοθετηθέντος» (ἄρθ. 146). «Ὁ υἱοθετηθεὶς δὲν δύναται νὰ λάβῃ σύζυγον τὴν γυναῖκα τοῦ θεοῦ αὐτοῦ πατρὸς, οὔτε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, οὔτε τὴν μητέρα αὐτοῦ, οὔτε τὴν ἀδελφὴν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, οὔτε τοῦ πατρὸς αὐτοῦ» (ἄρθ. 147). «Δὲν ἐπιτρέπεται ἑ γάμος μὲ τὴν υἱοθετηθεῖσαν ἀδελφὴν τοῦ πατρὸς του, τῆς μητρὸς του, τοῦ πάππου του καὶ τῆς μάμμης του» (ἄρθ. 148).

Ἐννοεῖται ὅτι τὰ ἐκκλησιαστικὰ κωλύματα τοῦ γάμου μόνον κατὰ θεωρίαν ὑπάρχουσι, διότι ἐν τῇ πράξει ἐφαρμόζονται μόνον τὰ τῆς πολιτείας. Ἀπέναντι τῶν νεωτεριστικῶν τάσεων καὶ διατάξεων τούτων, ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία δὲν ἔπαυσε διαμαρτυρομένη, πλὴν αἱ διαμαρτυρίαι αὐτῆς δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ διαζύγιον, εἰς τὴν Ρουμ. Ἐκκλησίαν οὐδεμίαν ἀνάμιξις ἐπιτρέπεται, ὑποχρεωμένην οὖσαν πάντοτε νὰ ἀναγνωρίζῃ, ὡς καλῶς ἔχον τὸ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ἐκδιδόμενον διαζύγιον, χωρὶς ποτε αὕτη νὰ δικαιούται νὰ ἐξετάσῃ, ἂν τὰ πρὸς ἑκδοσιν τούτου αἰτία ἐπιτρέπονται ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἢ οὐ. Ἄν οἱ διαζευγμένοι σύζυγοι ἤθελον συνάψῃ καὶ δεῦτερον γάμον τῇ εὐλογίᾳ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, τυπικῶς ὁ ἀρμοδῖος Ἐπίσκοπος, δυνάμει τοῦ ἱεραρχικοῦ αὐτοῦ δικαιώματος ἐπερ κέκτηται «τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν», ἀνευ διαδικασίας οὐδεμιᾶς, κηρύττει καὶ αὐτὸς τὸν γάμον διαλελυμένον, ἀναγνωρίζων ἀσυσζητητὴ καὶ ἐπικυρῶν ἀπλῶς τὸ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ἐκδοθὲν διαζύγιον. Ἐννοεῖται ἔτι, ὅπως, δυστυχῶς συμβαίνει καὶ παρ' ἡμῖν ἐν Ἑλλάδι, ἡ παντελής ἀποχὴ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν

σπουδαῖον ζήτημα, ἡ μὴ ἀναγνώρισις ὑπὸ τῆς πολιτείας τοῦ δικαιώματος τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ αὐτῆ ἐξασκῆ τὸν ἀπαιτούμενον ἐλεγχόν, τοῦλάχιστον εἰς ὃ, τι ἀφορᾷ τὰ αἷτια τοῦ διαζυγίου καὶ τὸ ἀδύνατον τῆς διὰ τοῦ ἠθικοῦ αὐτῆς κύρους συμβουλευτικῆς παρὰ τοῖς διαζευχθησομένοις ἐπεμβάσεως. ἐγένοντο ἀφορμὴ καταπληκτικῶς νὰ αὐξήσωσιν ἐν Ρουμανίᾳ τὰ διαζύγια, εἰς τρόπον ὥστε νὰ θεωρηθῆται ὁ γάμος ὡς ἡ ἀπλοустέρα καὶ εὐκολωτέρα συναλλαγή. Ὡσαύτως ἠυξήθη καταπληκτικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν μετὰ παλλακῶν συζώντων σήμερον ἀπὸ ἀπόψεως κανονικοῦ δικαίου.

Καὶ ἔτι πλέον, τὸ καὶ θλιβερώτερον. Ὅτε διὰ τοῦ νέου ἀστικοῦ κώδικος τοῦ 1923 καὶ πάλιν ἐπεβλήθη μόνον ὁ πολιτικὸς γάμος, θεωρηθείσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱερολογίας ὅπως περιττῆς, ἱκανὸς ἀριθμὸς χηρευόντων ἱερέων, ἀψηφῶν τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις, ἔσπευσε νὰ ἐπωφεληθῆ τοῦ πλεονεκτήματος τούτου, ὅπερ τῷ παρέχει ὁ νόμος, καὶ νὰ τελέσῃ δεύτερον γάμον, ἐννοεῖται πολιτικὸν καὶ ἔχοντα νομικὸν κύρος, ἀναγνωριζομένων βεβαίως τῶν διὰ τοῦ τοιούτου γάμου τέκνων ὑπὸ τῆς Πολιτείας ὡς νομίμων καὶ ἐχόντων πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου παρεχόμενα δικαιώματα. Ἡ Ἐκκλησία δὲ ἀναγνωρίζει μὲν ἐπισήμως τὸν γάμον τούτον, ἀλλὰ καὶ οὐδεμίαν ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν ἐπιβάλλει.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ Ρουμ. Ἐκκλησία εἰς τὸ νέον κατ' αὐτῆς διὰ τοῦ νέου ἀστικοῦ κώδικος τοῦ 1923 πλῆγμα διαμαρτυρήθη, ἀλλ' ἡ διαμαρτυρία αὐτῆς ὑπῆρξεν ἄνευ πρακτικοῦ ἀποτελέσματος, δι' ὃ καὶ ἠναγκάσθη δι' εἰδικῆς ἐγκυκλίου νὰ διατάξῃ τοὺς ἱερεῖς ὅπως ἀρνῶνται νὰ θαπτίσωσι τὰ ἐκ τοῦ πολιτικοῦ μόνου γάμου γεννηθέντα τέκνα καὶ νὰ τελῶσι τὰς διαφορὰς αὐτῶν θρησκευτικῶς ἀνάγκας, πλὴν καὶ ἡ ἐγκύκλιος αὕτη, μένει κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνεφάρμοστος.

Ἄλλ' ἡ ἐπιβολὴ μόνον τοῦ πολιτικοῦ γάμου καὶ ἡ ἀπογύμνωσις αὐτοῦ παντὸς θρησκευτικοῦ χαρακτήρος ὑπῆρξεν ἐπιβλαβὴς οὐχὶ μόνον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Πολιτείαν. Ἡ Πολιτεία, ἐπιτρέψασα τὸν γάμον εἰς πίνοντας, ἄνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ εἰς ὃ, τι ἀφορᾷ τὴν διαφορὰν τῆς θρησκείας, ἐπέδιδωκε καὶ ἐπιδιώκει δύο τινά: α'. Τὴν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκογενειῶν ἢ, ἄλλως, τὸ κοινωνικὸν συμφέρον καὶ β'. τὸν σεβασμὸν τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, ἣτις ἔχει ἀναγνωρισθῆ ὑφ' ὅλων τῶν νεωτέρων συνταγματικῶν κρατῶν. Καὶ καθ' ὃ, τι μὲν ἀφορᾷ τὸ πρῶτον, αὕτη παρεῖδεν ὀλοτελῶς τὸν ἠθικὸν χαρακτήρα, ἔνπερ κατ' ἐξοχὴν κέκτηται ὁ γάμος. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ὁ πολιτικὸς γάμος διηκόλυνε ἴσως τὴν αὐξήσιν τῶν οἰκογενειῶν, ἀλλ' ἔτι ἀληθέστερον εἶνε συνάμα, ὅτι ἐπηύξησεν εἰς μείζονα βαθμὸν καὶ τὰ διαζύγια καὶ συνεπῶς τὴν ἠθικὴν ἔκλυσιν καὶ διαφθοράν. Προκειμένου μάλιστα περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀγωγῆς τῶν ἐκ τοιούτων γάμων διαφορῶν θρησκευμάτων μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν προσερχομένων τέκνων, ἔχει πλέον μαθηματικῶς ἀποδειχθῆ ὅτι αὕτη εὐρίσκεται εἰς θλιβεράν κατάστασιν, κατὰ πληροφροσύνην συγχρόνων ρουμάνων συγγραφέων. Οὐδὲν

ἠθικόν, οὐδὲν θρησκευτικὸν αἶσθημα, οὐδὲν κύρος καὶ οὐδεὶς σεβασμὸς μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ὑφίσταται. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐθνικῆς ἀπόψεως, κατὰ πληροφροσύνην τῶν αὐτῶν συγγραφέων, ὁ πολιτικὸς γάμος ἄνευ τοῦ θρησκευτικοῦ ἔσχε θλιβερά ἀποτελέσματα. Ἐκεῖ πρὸ παντὸς ὅπου γυναῖκες ξένης ἐθνικότητος καὶ ἀντιρουμανικῶν φρασημάτων καὶ δὴ ἑβραῖδες — καὶ τοιοῦτοι γάμοι ἰδίως εἰς τινὰς ἐπαρχίας εἶνε οἱ πλεονάζοντες —, συνεζευχθήσαν Ρουμάνους, ὁ δηλητηριασμὸς τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, ἰδίως τῶν γεννηθέντων τέκνων, ὑπῆρξεν ἀφευκτάς.

Ἰσοῦ ἐν ὀλίγοις καὶ ὡς ἐν παραδείγματι τ' ἀποτελέσματα τοῦ πολιτικοῦ γάμου.

δ'.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀστικοῦ κώδικος.

Τὸ σχέδιον τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Ἀστικοῦ κώδικος, ἔργον ἀληθῶς μνημειώδες καὶ μεγάλης ἀξίας ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ, περιλαμβάνει καὶ τὸ οἰκογενιακὸν Δίκαιον, ἐξ οὗ ἐνδιαφέρουσιν ἡμᾶς ἐνταῦθα αἱ περὶ γάμου διατάξεις, ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἐπόψεως. Διὰ τοῦ νόμου 4680 τῆς 7 Μαΐου 1930 συνεστάθησαν Συντακτικὴ καὶ Ἀναθεωρητικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος, ἧς τὰ μέλη διωρίσθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ 12 Ἰουνίου 1930 Π. Διατάγματος, συμπληρωθέντα βραδύτερον δι' ἑτέρων Διαταγμάτων. Ὁ εἰσηγητὴς τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Κ. Δεμερτζῆς, Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ὑπέβαλε τὸ περὶ γάμου προσχέδιον, ὅπερ συνεζητήθη καὶ ἐν τῇ Συντακτικῇ καὶ τῇ Ἀναθεωρητικῇ Ἐπιτροπῇ. Τὸ ἐκπονηθὲν ἦδη διάγραμμα τῶν περὶ γάμου διατάξεων, ὡς καὶ τοῦ συνόλου τοῦ σχεδίου τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος, πρόκειται νὰ ἐξετάσῃ ἐκ νέου, συμφώνως τῷ νόμῳ 4680, νέα Ἀναθεωρητικὴ Ἐπιτροπὴ ἐξ ὀλιγωτέρων μελῶν, ἧτις καὶ θὰ ἐκπονήσῃ τὸ ὁριστικὸν διάγραμμα, τοῦτο δὲ θὰ εἰσαχθῆ εἰς τὰ νομοθετικὰ σώματα πρὸς ψήφισιν.

Πρῶτον καὶ θεμελιώδες θέμα ἐνώπιον τῶν Ἐπιτροπῶν ἐτέθη τὸ ἂν πρέπει νὰ εἰσαχθῆ παρ' ἡμῶν ὁ πολιτικὸς γάμος ἢ ὄχι. Ὡς λόγοι τῆς τυχόν εἰσαγωγῆς τοῦ πολιτικοῦ γάμου ἐθεωρήθησαν 1) ἡ δυσχέρεια

1. Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1930 ἐπεσκέφθησαν ἡμᾶς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ ὁ τότε Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κ. Δ. Δίγκας καὶ ὁ Εἰσηγητῆς τῆς συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Κ. Δεμερτζῆς, εἰς οὓς εἶπομεν τὴν προσωπικὴν ἡμῶν γνώμην ὅτι προκειμένου περὶ τῶν κωλυμάτων τοῦ γάμου ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν θ' ἀρνηθῆ πᾶσαν δυνατὴν κατ' οἰκονομίαν ὑποχώρησιν, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ὑποχωρήσῃ πέραν τῶν ἱερῶν κανόνων. Παραστάνας καὶ ἐν συνεδίῳ τῆς συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπαναλάβομεν τὴν αὐτὴν δὴλωσιν, προκειμένου δὲ περὶ τοῦ πολιτικοῦ γάμου τῶν ἑτεροθρήσκων εἶπομεν ὅτι ἡδύνατο νὰ ἐπιτραπῆ κυρίως μεταξὺ τῶν μὴ χριστιανῶν, θὰ ἡδύνατο δὲ μόνον νὰ συζητηθῆ ἂν δύναται νὰ ἐπιτραπῆ ὁ τοιοῦτος γάμος μὴ ἱερολογούμενος ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως μεταξὺ διαμαρτυρομένων καὶ ὀρθοδόξων. Σημειοῦμεν ταῦτα διότι οὐχὶ ἀκριβῶς ἐν τισὶ σημείοις παρεστάθησαν αἱ γνώμαι ἡμῶν ἐν τῇ Ἀναθεωρητικῇ Ἐπιτροπῇ.

ἐνώσεως ἑτεροθρήσκων καὶ ἑτεροδόξων, 2) τὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὀρίζει μεγάλα κωλύματα συγγενείας τῶν συναπτόντων γάμων, ἐνῶ δῆθεν ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία δὲν ἀνέχεται σήμερον τὰ κωλύματα ταῦτα, γ) τὸ ὅτι μόνον ἐνώπιον ληξιαρχοῦ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐξακριβῶνται λεπτομερῶς αἱ προϋποθέσεις τοῦ γάμου, ἐνῶ δῆθεν ὁ ἱερεὺς δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ πράξῃ τοῦτο.

Εὐτυχῶς μόνον ἐν μέλος τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐτάχθη ὑπὲρ τοῦ πολιτικοῦ γάμου, ἐν δὲ τῇ Ἀναθεωρητικῇ Ἐπιτροπῇ μόνον τρία μέλη κατὰ δεκαεξί. Ἐπομένως ἀπερρίφθη ὁ πολιτικὸς γάμος, ἐπεκράτησε δὲ ἡ καὶ μέχρι τοῦδε ἰσχύουσα διάταξις περὶ τῆς ἱερολογίας ὡς συστατικὸν στοιχείου τοῦ γάμου. Οὐχ ἦττον ἐν ἀμφοτέροις ταῖς Ἐπιτροπαῖς ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη, καθ' ἣν ὁ γάμος εἶναι κατ' ἐξοχὴν πολιτικὸν ἀλλάγμα, ἐπομένως ἐτέθη διάταξις, παμφεφει ἀποφασισθεῖσα, καθ' ἣν ἀνεξαρτήτως τῆς ἱεροτελεστίας τοῦ γάμου ἡ ληξιαρχικὴ πράξις ἀποτελεῖ συστατικὸν τοῦ γάμου στοιχείον. Τινὰ τῶν μελῶν ἀμφοτέρων τῶν Ἐπιτροπῶν ἐπέμενον ὅπως προηγήται ἡ ληξιαρχικὴ πράξις, ἀλλὰ τοῦτο θὰ ἦτο ἔμμεσος εἰσαγωγή τοῦ πολιτικοῦ γάμου, ὡς ἄλλως τε ἐξεφράσθησαν οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν σχετικὴν πρότασιν, καὶ ὡς παρετήρησεν ὁ ἀπορριψῆς αὐτὴν Εἰσηγητής, ὅθεν ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἡ ληξιαρχικὴ πράξις τοῦ γάμου συντασσόμενη ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἢ εἰδικοῦ ληξιαρχοῦ λαμβάνει χώραν συγχρόνως μετὰ τῆς ἱερολογίας αὐτοῦ. Ἐνεκα δὲ τῶν δυσχερειῶν, αἵτινες θὰ προκύψωσιν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς διατάξεως ταύτης, ἀπεφασίσθη ὅπως δι' εἰδικοῦ νόμου ρυθμισθῶσιν αἱ λεπτομέρειαι.

Τελικῶς διετυπώθη ὡς ἑξῆς ἡ θεμελιώδης περὶ γάμου διάταξις:

Ἄρθρον 22

«Ἐὰν ἀμφότεροι οἱ μελλονῦμοι ἀνήκωσιν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ὁ γάμος τελεῖται διὰ τῆς συναινέσεως αὐτῶν, ὁ δομένης κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἱερολογίαν καὶ τῆς συγχρόνου συντάξεως τῆς σχετικῆς ληξιαρχικῆς πράξεως.

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ἐὰν ἀμφότεροι οἱ μελλονῦμοι ἀνήκωσιν εἰς τὸ αὐτὸ θρησκειοῦμα ἢ δόγμα, ἐφ' ὅσον τοῦτο πρεσβεύει τὸν γάμον ὡς μυστήριον.

Δὲν δύναται τις νὰ μὴ παρατηρήσῃ ὅτι ἡ διατύπωσις τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν εἶναι ἀπὸ ἐπόψεως ὀρθοδόξου ἀρθή. Ὁ γάμος παρίσταται τελούμενος «διὰ τῆς συναινέσεως» τῶν μελλονῦμων, «τῆς διδομένης κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἱερολογίαν», καὶ «τῆς συγχρόνου συντάξεως τῆς σχετικῆς ληξιαρχικῆς πράξεως». Ἡ ἱερολογία παρίσταται ὡς τι παρεμπίπτον καὶ δευτερεύον, ὁ δὲ γάμος ὡς «τελούμενος» διὰ τῆς συναινέσεως τῶν μελλονῦμων καὶ τῆς ληξιαρχικῆς πράξεως. Ἀνωτέρω εἶδομεν τὴν μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχουσαν διαφορὰν ὡς πρὸς τὸ μυστήριον τοῦ γάμου, εἶδομεν ὡσαύτως καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ γάμου ἀποδιδόμενην εἰς αὐτὸν ἔννοιαν. Βεβαίως τὸ πνεῦμα τῶν συντακτῶν τοῦ σχεδίου τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος εἶναι, ὡς εἶδομεν, ὅτι ἡ ἱερολογία ἀποτελεῖ συστατικὸν τοῦ γάμου, ἀλλ' ἡ ἀνωτέρω ἀτυχῆς διατύπωσις τοῦ ἄρθρου ἀρ-

μόζει μᾶλλον εἰς νόμον περὶ πολιτικοῦ γάμου καὶ συνετάχθη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ξένων νομοθεσιῶν. Ἐπακολουθοῦσι δὲ αἱ ἐξῆς περὶ πολιτικοῦ γάμου διατάξεις:

Ἄρθρον 23

«Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν μὴ διαλαμβανομένην ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὁ γάμος τελεῖται διὰ τῆς ἐνώπιον τοῦ ληξιαρχοῦ δηλώσεως τῆς πρὸς γάμον συναινέσεως τῶν μελλονῦμων καὶ τῆς συγχρόνου συντάξεως τῆς ληξιαρχικῆς πράξεως. Ἡ δὴλωσις τῆς συναινέσεως τῶν μελλονῦμων δίδεται αὐτοπροσώπως καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ χρόνον, ἀνευ αἰρέσεως καὶ προβεσμίας.

Ὁ ληξιαρχὸς ὀφείλει ἐπὶ παρουσίᾳ δύο μαρτύρων νὰ ἐρωτήσῃ τοὺς μελλονῦμους ἂν θέλωσι νὰ ἔλθωσιν εἰς γάμου κοινωνίαν καὶ ἐπὶ τῇ καταφατικῇ αὐτῶν ἀπαντήσῃ κηρύττει αὐτοὺς, δυνάμει τοῦ παρόντος νόμου, νομίμως συνεζευγμένους».

Ἄρθρον 24

«Οἱ εἰς γάμου κοινωνίαν ἐρχόμενοι δηλοῦντες ἐνώπιον τοῦ ληξιαρχοῦ ὅτι δὲν ἀνήκωσιν εἰς ἀνεγνωρισμένην θρησκείαν ἢ δόγμα, ἢ ὅτι δὲν πρεσβεύουσι τὸν γάμον ὡς μυστήριον, δύνανται νὰ τελέσωσι τὸν γάμον κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ προηγουμένου ἄρθρου».

Ἄρθρον 26

«Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία ἀρνήται νὰ ἱεουργήσῃ γάμον ἐπιτροπόμενον κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου, δύναται οὗτος νὰ τελεσθῇ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου 23, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, θεσπιούντος τὴν παρὰ τὸν νόμον ἄρνησιν τῆς Ἐκκλησίας».

Ἄλλαις λέξεσιν, ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ δὴ τῆς Ἀναθεωρητικῆς, ἐγένετο δεκτὸν ὅπως ἀρκητὴ ἢ συνταξις ληξιαρχικῆς πράξεως ὡς μόνου συστατικοῦ τοῦ γάμου στοιχείου μετὰ α) χριστιανῶν διαφόρου δόγματος (μεικτοὶ γάμοι), β) συναπτομένων διαφόρου θρησκειοῦματος, μὴ πρεσβεύοντος ὁμοῦ τὸν γάμον ὡς μυστήριον. Ταυτοχρόνως δὲ ἀπηλλάγησαν τῆς διατυπώσεως τῆς ἱερολογίας οἱ μὴ ἀνήκοντες εἰς ἀνεγνωρισμένην θρησκείαν.

Διὰ τὰς τελευταίας τούτους, τοὺς μὴ ἀνήκοντας εἰς ὀρισμένον θρησκειοῦμα ἀναγνωρίζον τὸν γάμον ὡς μυστήριον, ὡς καὶ διὰ τοὺς μὴ χριστιανοὺς ἑτεροθρήσκους (Ἑβραίους καὶ Μουσουλμάνους), δικαιολογεῖται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ πολιτικοῦ γάμου. Διὰ τοὺς ἑτεροδόξους ὁμοῦ χριστιανούς, Ὀρθοδόξους καὶ Λατίνους, τοὺς ἀναγνωρίζοντας τὸν γάμον ὡς μυστήριον, ὑπάρχει ἡ εὐκολία τῶν μεικτῶν γάμων, καίτοι ἐξ αὐτῶν προκύπτουσι μεγάλαι δυσχερεῖαι ὡς πρὸς τὴν ἀνατροφήν τῶν τέκνων. Μὴ ὑπαρχούσης ἐκ τοῦ νόμου κυρωσεῖς τινος οἱ συζευγμένοι ὀρθοδόξους ἑλληνίδας λατίνους δὲν τηροῦσι συνήθως τὴν ὑπόσχεσιν τῆς ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ βαπτίσεως καὶ ἀνατροφῆς τῶν τέκνων. Ἀλλὰ κυρίως εἰς περιπτώσεις μὴ ἱερολογηθέντων ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως γάμων Ὀρθοδόξων καὶ Διαμαρτυρομένων, τῶν τελευταίων τούτων μὴ ἀναγνωρίζοντων τὸν γάμον ὡς μυστήριον, γάμων μὴ ἱερολογουμένων ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως, ἐνδείκνυται ἴσως ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ πολιτικοῦ γάμου· ἐκτὸς ἂν ἄλλως ἀποφασίσῃ ἡ Ἐκκλησία.

1. Πρὸς τὸ Ἄρθ. 26 τῆς ἀποφάσεως, περὶ μεικτῶν γάμων, «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος» Ἀλεξανδρείας, ΔΑ', 1933, σ. 434 ἐξ.

Γενικῶς εἰπεῖν παρ' ἡμῶν δὲν ὑπάρχουσι ξένοι πληθῆσμοί, οἵτινες παρίσταται ἀνάγκη ν' ἀπορροφηθῶσι διὰ τῆς διευκολύνσεως τῶν συνοικεσιῶν. Ὡς δὲ καὶ ἀλλαχοῦ συνέβη, θὰ προκύψῃ μᾶλλον διαφθορὰ καὶ διάστραφῆ τοῦ ἐλληνικοῦ χαρακτήρος ἂν ἐπιτραπῶσι τὰ συνοικεσία χριστιανῶν ὀρθοδόξων ἐλλήνων μετὰ μουσουλμανίδων ἢ ἑβραίων, χωρὶς αὐταὶ νὰ προσέρχονται εἰς τὸν Χριστιανισμόν, ὡς γίνεται μέχρι τοῦδε. Θὰ συμβῆ δὲ τὰ ἐν ταιούταις οἰκογενεαῖς γεννώμενα τέκνα νὰ μένωσιν ἀβάπτιστα, κατ' ἀπαίτησιν τῶν ἑτεροθρήσκων μητέρων, ἢ καὶ βαπτιζόμενα νὰ προκαλῶσιν ἀφαντάστους ἀνωμαλίας οἰκογενειακάς, ἐκτὸς τῆς διαστραφῆς τοῦ χαρακτήρος. Βεβαίως καὶ πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς ΚΠ, ἠνέχθη ἢ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία συνοικεσία μελῶν ἐλληνικῶν βασιλικῶν οἰκογενειῶν μετὰ μουσουλμανίδων ἢ χριστιανῶν πριγκιπισσῶν μετὰ μουσουλμάνων, ἐπίσης μετὰ τὴν ἀλωσιν ἠνέχθη ὅπως ἐλληνίδες χριστιαναὶ συζευγνύονται μουσουλμάνους, χωρὶς ν' ἀποβάλωσι τὸ θρήσκευμά των, ἀλλ' ὅτι ἐγένετο ἐξ ἀνάγκης δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἐπαναληφθῇ σήμερον.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος, καίτοι ἀπέφυγε, καλῶς ποιούσα, νὰ θεσπίσῃ τὸν πολιτικὸν γάμον παραιογήγαγε διατάξεις ἀρμοζούσας εἰς νόμον περὶ πολιτικῶν γάμων, μὴ λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τί ἰσχύει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Οὕτω δὲ διὰ τοῦ 2θου ἄρθρου ἐξαφανίζεται τελείως ὁ ἐκκλησιαστικὸς παράγων ἐν τῇ ρυθμίσει τῶν περὶ γάμου διατάξεων. Ἡ Ἐκκλησία, κατ' αὐτὸ, ὑποχρεοῦται νὰ συμμορφοῦται πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ἀδιάφορον ἂν προσκρούσιν αὐταὶ εἰς κανόνας Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ εἰς τὴν παράδοσιν, ἄλλως τὸ Δικαστήριον θὰ ἐκδίδῃ ἀδειαν γάμου. Πόσον δὲ δυσχερῆ καθίσταται εἰς τὸ ἐξῆς τὴν θέσιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Κράτει τὸ σχέδιον τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος, καταφαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς περὶ κωλυμάτων τοῦ γάμου διατάξεων:

Ἄρθρον 12.

«Δὲν δύναται νὰ συναφθῇ γάμος μεταξὺ συγγενῶν ἐξ αἵματος ἐν τῇ εὐθείᾳ γραμμῇ, ἐν δὲ τῇ πλαγίᾳ μέχρι τοῦ τετάρτου βαθμοῦ.

Ἐνεκα σπουδαίων λόγων δύναται νὰ ἐπιτραπῇ δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου ἢ σύναψις γάμου ἐν τῷ τετάρτῳ βαθμῷ τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας ἐν τῇ πλαγίᾳ γραμμῇ».

Ἄρθρον 13.

«Δὲν δύναται νὰ συναφθῇ γάμος μεταξὺ συγγενῶν ἐξ ἀγχιστείας ἐν τῇ εὐθείᾳ γραμμῇ, ἐν τῇ πλαγίᾳ δὲ μέχρι τοῦ τρίτου βαθμοῦ.

Ἐνεκα σπουδαίων λόγων δύναται νὰ ἐπιτραπῇ δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου ἢ σύναψις γάμου ἐν παντὶ βαθμῷ τῆς ἐκ πλαγίου ἐξ ἀγχιστείας συγγενείας».

Ἄρθρον 15.

«Ἀνιῶν ἢ κατιῶν ἢ ἀδελφῶν τοῦ ἐνός τῶν συζύγων δὲν δύναται νὰ συναφθῇ γάμον μετ' ἀνιόντος, κατιόντος ἢ ἀδελφοῦ τοῦ ἐτέρου.

Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἰσχύει καὶ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου.

Ἐνεκα σπουδαίων λόγων δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἢ σύναψις γάμου δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου εἰς τὰς περι-

πτώσεις τῶν προηγουμένων ἐδαφίων».

Ἄρθρον 18.

«Δὲν ἐπιτρέπεται ὁ γάμος μεταξὺ τοῦ ἀναδόχου καὶ τοῦ ἀναδεκτοῦ ἢ τῶν κατιόντων αὐτοῦ».

Εἶναι πρόδηλον ἐκ τῶν διατάξεων τούτων, χωρὶς νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς λεπτομερεῖας αὐτῶν, ὅτι δὲν ἐλήφθησαν, δυστυχῶς, ὑπ' ὄψιν οὔτε αἱ κανονικαὶ διατάξεις, οὔτε αἱ παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπερίσχυσεν ἢ ἀντίληψις ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ὅτι ὁ γάμος εἶναι ἐξόχως πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ πράξις, καὶ ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ διέπηται μόνον ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐδέχθη ἢ Ἐπιτροπὴ τὸν γάμον ὡς Μυστήριον, ἐφ' ὅσον δὲν καθήργησε τὴν ἱερολογίαν, ἀλλὰ δὲν ἐδέχθη ὅτι δέον νὰ ρυθμίζηται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἅμα καὶ τῆς Πολιτείας, ἀλλ' ὑπὸ μόνῃς τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας τοῦ λαοῦ. Συνεπῶς δὲν ἐθεωρήθησαν οἱ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας ὑποχρεωτικοί. Τὸ 12ον ἄρθρον προσκρούει ἀποτόμως εἰς τὸν 54ον κανόνα τῆς Πενθέκτης Συνόδου, διότι διὰ τῆς δ' παραγράφου καταργεῖ τὸν δ' βαθμὸν ὡς κώλυμα γάμου.

Ἡ παράγραφος αὕτη εἶναι κατὰ γράμμα εἰλημμένη ἐκ τῶν ξένων νομοθεσιῶν περὶ τοῦ πολιτικοῦ γάμου, διότι καὶ κατὰ τὴν ρωμουνικὴν, ὡς εἶδομεν, νομοθεσίαν ὁ Βασιλεὺς δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ γάμον δ' βαθμοῦ ἐξ αἵματος πλαγίας γραμμῆς. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐνίοτε παρουσιάζονται τραγικαὶ περιπτώσεις γάμου τοιοῦτου βαθμοῦ, ἀλλὰ μήπως δὲν παρουσιάζονται περιπτώσεις τραγικώτερας πολλάκις καὶ ἄλλων ἀπηγορευμένων βαθμῶν τῆς ἐξ αἵματος συγγενείας; Πρέπει λοιπὸν κατ' ἐξαιρέσειν νὰ ἐπιτρέπωνται καὶ τὰ εἰς τοιοῦτους βαθμοὺς συνοικεσία; Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος ἐσκέφθη ὅτι, ὅταν ἰσχύσῃ ταιούτη διάταξις, θὰ προλαμβάνωνται τὰ οἰκογενειακὰ δράματα, διότι οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι θὰ γνωρίζωσιν ὅτι ὑπόκεινται εἰς τὴν ὑποχρέωσιν νομιμοποιήσεως τῶν σχέσεών των. Ἄν λ. χ. νέος τις φιλοξενούμενος παρὰ τῷ θείῳ του διαφθείρῃ τὴν πρώτην ἐξαδέλφην του, δύναται νὰ λάβῃ αὐτὴν ὡς νόμιμον σύζυγον, διότι τὸ Δικαστήριον αὐτὴν μόνον τὴν ἀπόδειξιν θὰ ζητῇ, ἐνῶ ἢ Ἐκκλησία θ' ἀρνῆται τὴν ἀδειαν γάμου. Ἀλλὰ θὰ συμβῆ ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον. Ἡ ἰσχύς τῆς ἐν λόγῳ διατάξεως θ' ἀναπτύξῃ ἀσυγκράτητον ἐλευθεριότητα ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν συγγενῶν νέων. Ὁ φιλοξενῶν τὸν ἀνεψιὸν του θὰ διατρέχῃ τὸν κίνδυνον νὰ δλέπη διαφθειρομένην παρ' αὐτοῦ τὴν θυγατέρα του. Δὲν ἐλήφθη δὲ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος ὅτι πολλαχοῦ τῆς ὑπαίθρου Ἑλληνικῆς χώρας, ὅπου ἐπικρατοῦσι τὰ πατριαρχικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, συζῶσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οἰκογενειακῶς οἱ ἀδελφοὶ καὶ αἱ ἀδελφαὶ μετὰ τῆς πατρικῆς οἰκογενείας. Ἄν λοιπὸν ἰσχύσῃ ἢ ἀνωτέρω διάταξις, δὲν θὰ εἶναι ἐξαιρέσεις ἀλλὰ κανὼν καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ ὡς τι σύνηθες ὁ γάμος δ' βαθμοῦ, γινόμενος ἀνευ τῆς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ τοῦτο μόνον νὰ διαφθείρῃ δύναται τὴν ἐλληνικὴν οἰκογένειαν καὶ ν' ἀναπτύξῃ τὸν ἐκφυλισμόν. Οὐ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἢ αἰγυπτιακὴ μουσουλμανικὴ ἐφημερίς «Μοκάτταμ», ὡς ἀνεγάρψεν ὁ «Πάνταινος» Ἀλεξανδρείας, ἐπήγει τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, διότι ἀπαγορεύει τὸν γάμον μεταξὺ πρώτων ἐξαδέλ-

φων (δ' βαθμῶν), ἐνῶ ἄλλαι Ἐκκλησίαι καὶ ἄλλα θρησκευόμενα ἐπιτρέπουν τούτον ἐπὶ κακῶ τῆς κοινωνίας. Τὰ συνοικέσια, ἔγραφε, τοῦ δ' βαθμοῦ κατὰ γενόμενας φυσιολογικὰς παρατηρήσεις ἔχουσι μὲν ἀντίκτυπον ἐπὶ τῆς πρώτης γενεᾶς, ἀλλ' αἱ ἐλεύθεροι συνέπειαι τῶν ἐκδηλοῦνται εἰς τὰς μετέπειτα ἐναργέστερον. Κατὰ τὴν κρίσιν Ρώσου τινὸς κοινωνιολόγου ἡ ἐκλειψίς τῶν εὐπατριδῶν ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἐφείλεται τόσον εἰς τὴν Γαλλικὴν ἐπαναστάσιν, ὅσον εἰς τοὺς πρὸς διάσωσιν τίτλων εὐγενείας καὶ ὄγκων περιουσίας γάμου, οὗς συνήπτον εἰς στενοὺς βαθμοὺς συγγενείας πρὸς ἀλλήλους οἱ πλοῦσοι καὶ εὐπατρίδαι. Ἄλλος τις, Ἄγγλος, παρετήρησεν ἐπὶ διακοσίων κωφῶν ἐκ γενετῆς, ὅτι οἱ 80 ἐξ αὐτῶν προέρχονται ἐκ γάμων τετάρτου βαθμοῦ συγγενείας. Ἐν Γερμανίᾳ ἐγένετο ἡ ἐξῆς παρατήρησις ἐπὶ τῶν ἀλάλων: Εἰς ἐπὶ 675 Ἑβραίων, εἰς ἐπὶ 2175 Προτεσταντῶν καὶ εἰς ἐπὶ 5179 Καθολικῶν ἡ ἐξήγησις εἶνε, ὅτι ὁ μὲν Ἰουδαϊσμός δὲν εἶνε τόσον συντηρητικὸς εἰς τοὺς βαθμοὺς τῆς συγγενείας, ὅσον ὁ Προτεσταντισμός, οὐδ' αὐτὸς εἶνε τόσον, ὅσον ὁ Καθολικισμός. Ἐν Ἀμερικῇ δὲ τοιούτων περιπτώσεων μελέτη ἀπέδειξεν ὅτι ἐπὶ 833 γάμων ἐκ 3852 γεννήσεων αἱ 1808 εἶνε ἄρτιοι, 1136 κωφῶν, 85 τυφλῶν, 318 ἠλιθίων, 38 παραφροῶν, 60 ἐπιληπτικῶν, 300 μὲν χοιράδας καὶ 38 ἀνωμάτων, καὶ ταῦτα πλὴν τῶν θνητογενῶν. Πειράματα δὲ ἐπὶ ζῶων ἀπέδειξαν ὅτι ὅσον ὀλιγωτέρα καὶ μετὰ μακρὸν χρόνον γίνεται ἡ ἐπιμιξία ξένου αἵματος, τόσον ἡ παραγωγὴ πίπτει καὶ εἰς ποιὸν καὶ εἰς ποσόν.

Ὅθεν ἐπιβάλλεται ἡ ἀποφυγὴ τῶν συνοικεσίων μεταξὺ συγγενῶν καὶ χάριν εὐπρεπείας καὶ χάριν αὐτῆς ταύτης τῆς υγείας τῆς κοινωνίας, προσέθηκεν ἡ μουσουλμανικὴ ἐφημερίς.

Ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία ἐν τῷ καθορισμῷ τῶν κωλυμάτων τῶν γάμων εἶχεν ὅψιν καὶ τὴν εὐπρέπειαν, ὡς καὶ τὴν ἀποφυγὴν τῆς συγχύσεως τῶν ὀνομάτων, ἀλλ' ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος διὰ τῆς β' παραγράφου τοῦ ἀνωτέρω 13 ἄρθρου κατήργησε κατ' οὐσίαν τὰ κωλύματα τῆς ἐξ ἀγχιστείας συγγενείας ἐπιτρέψασα τὸν γάμον «ἐν παντὶ βαθμῷ τῆς ἐκ πλαγίου ἐξ ἀγχιστείας συγγενείας», «ἐνεκα σπουδαίων λόγων». Αὐτοὶ «οἱ σπουδαῖοι λόγοι» θὰ δημιουργοῦνται εὐκόλως καὶ θὰ ἐπέλθῃ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς διατάξεως ταύτης τελεία ἀναστάσις εἰς τὰς ἑλληνικὰς οἰκογενεὰς διὰ τῆς συγχύσεως τῶν ὀνομάτων. Ἐπίσης «ἐνεκα σπουδαίων λόγων» ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος διὰ τῆς γ' παραγράφου τοῦ 13ου ἄρθρου κατήργησε τὰ κωλύματα γάμου μεταξὺ τῶν συγγενῶν τῶν συζύγων. Διότι καὶ ἐνταῦθα ἡ ἐξήγησις θὰ γίνῃ σὺν τῷ χρόνῳ κανὼν. Τέλος διὰ τοῦ 18ου ἄρθρου περὶ πνευματικῆς συγγενείας ἡ Ἐπιτροπὴ προσέκρουσεν εἰς ρητὴν διάταξιν τοῦ 53ου κανόνος τῆς Πενθέκτης Συνόδου, ἀπαγορεύουσαν, ὡς εἶδομεν, τὸν γάμον τοῦ ἀναδόχου μετὰ τῆς μητρὸς τοῦ ἀναδεκτοῦ ἢ τῆς ἀναδεκτῆς. Παρὰ τῇ ἑλληνικῇ οἰκογενεῖᾳ διατηρεῖται εὐτυχῶς ἀπόλυτος ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸν ἀνάδοχον ὡς πνευματικὸν πατέρα, ὅθεν ὡς ἀνίερὸς θὰ θεωρηθῇ γάμος λ.χ. τοῦ ἀναδόχου μετὰ τῆς χηρευούσης μητρὸς τοῦ ἀναδεκτοῦ

καὶ τἀνάπαλιν. Ἄλλοτε παρουσιάζοντο μεγάλα δυσχέρεια ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἐπετρέπετο ὁ γάμος μεταξὺ ἀναδεκτοῦ καὶ ἀναδεκτῆς τοῦ αὐτοῦ ἀναδόχου, ἀλλὰ μὴ ὑπαρχούσης ρητῆς ἀρχαίας κανονικῆς διατάξεως αἱ δυσχέρεια ἤρθησαν δι' ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπιτρέψασθαι τοιαύτας περιπτώσεις γάμου, δὲν θὰ δυνηθῇ ὅμως νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς ρητὴν ἀπαγορεύσιν κανόνος Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Εἶναι λοιπὸν προφανές ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος παρηγγώνισεν τὸν ἐκκλησιαστικὸν παράγοντα ἐν τῇ διατυπώσει τῶν διατάξεων περὶ γάμου, διὰ τοῦτο οὐδὲ μνηεῖαν ἐποιήσατο τῶν ἱερῶν κανόνων, οὐδὲ τῆς Ἐπισκοπικῆς ἀδείας ὡς ἀπαραιτήτου διὰ τὴν κανονικὴν τέλεσιν γάμου. Ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ διαζυγίου προκειμένου, ἐνῶ μέχρι τοῦδε μετεἶχεν ἡ Ἐκκλησία, εἴτε πρὸς ἀπόπειραν συμβιβασμοῦ τῶν συζύγων, εἴτε διὰ τῆς πνευματικῆς διαλύσεως τοῦ γάμου, ἡ συντακτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος ἀπέκλεισε πᾶσαν συμμετοχὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ δὲ λύσις τοῦ γάμου ὀρίζεται ὅτι ἐπέρχεται ἅμα ὡς ἡ ἀπαγγέλουσα αὐτὴν ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου καταστῆ τελειοδικός. Ἀποκλείεται λοιπὸν καὶ ἡ πλειστάκις εὐεργετικωτάτη ἀποδεικνυμένη ἐπέμβασις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς συμβιβασμὸν τῶν διίσταμένων συζύγων, τὸ δὲ Μυστήριον τοῦ γάμου λύεται δι' ἀπλῆς πράξεως τοῦ λαϊκοῦ δικαστηρίου, ἄνευ πράξεώς τινος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ προέβη εἰς τὸ ἔργον τῆς, ὅσον ἀφορᾷ τὰς περὶ γάμου διατάξεις, ἔχουσα ὅψιν μᾶλλον τὴν Ἀθηναϊκὴν οὐχὶ δὲ τὴν μεγάλην ἑλληνικὴν κοινωνίαν τῆς υπαίθρου ἑλληνικῆς χώρας, εἰς ἣν προσετέθη τελευταίως μέγιστος ἀριθμὸς προσφύγων ἐκ Μικρασίας καὶ Θράκης ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν, αὐστηροτάτων οἰκογενειακῶν ἠθῶν καὶ παραδόσεων. Ἰσως ἀλλαχοῦ ὑπάρχει κρίσις τῆς οἰκογενείας, ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑπάρχει κρίσις οἰκογενείας. Βεβαίως ἔνεκα τῶν διαδιδομένων ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν παρατηρεῖται χαλάρωσις τις, ἀλλὰ γενικῶς ἐπικρατεῖ μᾶλλον τὸ παλαιὸν βαθθὸν οἰκογενειακὸν συναίσθημα. Ὅτε ποτὲ εἰς ξένους τινὰς περιγράφοντες τὸν ἑλληνικὸν οἰκογενειακὸν βίον εἶπομεν ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι παραδείγματα πολλῶν νέων αὐτοθυσιαζομένων καὶ μὴ νομφομένων χάριν τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀδελφῶν τῶν, προῦκαλέσαμεν τὴν ὁμολογίαν τῶν ὅτι τὸ τοιοῦτον οἰκογενειακὸν συναίσθημα δὲν ἀπαντᾷ εἰς ἄλλους λαοὺς. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν παρ' ἡμῶν κρίσις τῆς οἰκογενείας τοιαύτη, ὥστε νὰ παρουσιάζηται ἀνάγκη ὅπως διευκολυνθῇ ἡ λύσις αὐτῆς δι' ἐλευθερίων διατάξεων. Ἐχομεν ὅψιν μελέτην ἐκδοθεῖσαν ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Χαριτάκη περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, λίαν διδακτικὴν καὶ διαφωτιστικὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Κατὰ τὴν πενταετίαν 1928—1932. ἦς τὰ σχετικὰ δεδομένα εἶναι πληρέστερα τῶν προηγουμένων ἐτῶν, ἐπὶ πληθυσμῷ τῆς Ἑλλάδος 6.204.684 κατοίκων, ἐτελέσθησαν γάμοι 215.161 ἐν ἑλπ., αἱ δὲ γεννήσεις τῶν ζώντων κατὰ τὴν αὐτὴν πενταετίαν ἀνήλθον εἰς 955.451, ἦτοι κατὰ μέσον ὅρον εἰς 30.06 ἐπὶ 1000

κατοίκων, Οι θάνατοι ἀνήλθαν κατά τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα εἰς 556.999 ἢ εἰς 17.52 ἐπὶ 1000 κατοίκων, ἐπομένως αἱ γεννήσεις τῶν ζώντων κατά τὰ ἔτη 1928—1932 ὑπερέβησαν τοὺς θανάτους κατά 398.452 άτομα, ἤτοι κατά 12.54 ἐπὶ 1000 κατοίκων. Κατὰ τὰ αὐτὰ ἔτη εἰς μὲν τὴν ὑπαιθρον χώραν ἐτελέσθησαν 151.636 γάμοι, εἰς δὲ τὰς πόλεις 63.526. Τὸ ἐπὶ 1000 κατοίκων ποσοστὸν τῶν τελεσθέντων γάμων εἰς μὲν τὴν ὑπαιθρον ἀνέρχεται εἰς 7.01, εἰς δὲ τὰς πόλεις εἰς 6.26, ἤτοι ἐπὶ 1000 κατοίκων ἔχομεν διαφορὰν ἐπὶ πλέον 0.75 γάμων εἰς τὴν ὑπαιθρον. Ἐπίσης εἰς τὴν ὑπαιθρον ἔχομεν διαφορὰν ἐπὶ πλέον 4.75 γεννήσεων ζώντων ἐπὶ 1000 κατοίκων, δηλαδὴ ἀναλογίαν εἰς μὲν τὴν ὑπαιθρον 31.57, εἰς δὲ τὰς πόλεις 26.82. Ἡ ὑπεροχὴ τῶν γεννήσεων τῆς ὑπαιθρου χώρας ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὴν τῶν πόλεων, κατὰ 5.98 ἐπὶ 1000 κατοίκων. Συγκρίνοντας τοὺς τελεσθέντας γάμους κατὰ τὴν πενταετίαν 1928—1932 παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ποσοστὸν τῶν γάμων ἀπὸ 6.65 τοῦ 1928 ἀνήλθε τὸ 1929 εἰς 7.08, ἐμειώθη κατὰ τὸ 1930 εἰς 7.03, ἠὺξήθη κατὰ τι κατὰ τὸ 1931 καὶ ἐμειώθη πάλιν σημαντικῶς κατὰ τὸ 1932 εἰς 6.03. Ἡ ἐλάττωσις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι αἱ λαϊκαὶ τάξεις ἐκ προλήψεως ἀποφεύγουσι τοὺς γάμους κατὰ τὰ δέκα ἔτη, οἷον ἦτο τὸ 1932, πάντως δὲ οὐκ ὀλίγον συνετέλεσε καὶ ἡ ἐκτραγεῖσα οικονομικὴ κρίσις. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ ποσοστὸν τῶν τελεσθέντων γάμων εἰς τὰς πόλεις εἶναι κατώτερον τοῦ τῆς ὑπαιθρου κατὰ 0,75, ποικίλλει δὲ ἀνά τὰς περιφερείας τοῦ Κράτους.

Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν ὡς γνώμονα τοῦ οικογενειακοῦ Δικαίου νὰ λαμβάνωμεν τὴν κοινωνίαν τῶν Ἀθηνῶν ἢ τῶν ἄλλων πόλεων καὶ νὰ καθορίζωμεν τὰ τῶν γάμων συμφῶνως πρὸς τὰς ὁρέξεις καὶ τὰς τάσεις αὐτῆς. Ἡ μεγάλη ἑλληνικὴ κοινωνία τῆς ὑπαιθρου ἐμμένει εἰς τὰς παλαιὰς καὶ σεβαστὰς οικογενειακὰς παραδόσεις, καίτοι διάφοροι ἀνατρεπτικαὶ ἰδέαι προσβάλλουσι τὸν ἱερὸν θεσμόν τῆς οικογενείας. Οἱ ἐξέχοντες καὶ διαπρεπεῖς νομομαθεῖς τῆς Συντακτικῆς καὶ τῆς Ἀναθεωρητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ σχεδίου τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος ἤχθησαν εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν ἀνωτέρω διατάξεων καλῆ τῆ πίστει ὅτι ἀνταποκρίνονται εἰς πραγματικὰς ἀνάγκας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἢ Ἐκκλησία διατελεῖ εἰς ἀμειωτέραν σχέσιν καὶ ἐπαφῆν πρὸς τὸν λαόν, ἐπομένως γνωρίζει ὅτι πᾶσα χαλάρωσις τοῦ οικογενειακοῦ βίου θὰ εἶναι ὀλεθρία δι' αὐτήν.

Βεβαίως παρουσιάζονται πολλάκις περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐνδείκνυται ὑποχώρησις ἐναντι τῶν κεκανονισμένων κωλυμάτων τοῦ γάμου, τινὲς δὲ ἢ συζῶσι παρανόμως ἢ ἐ ἀπατώσι διὰ ψευδομαρτύρων τὰ εἰρηνοδικεῖα καὶ διὰ πλαστῶν πιστοποιητικῶν τῶν Κοινοτικῶν καὶ ἄλλων Ἀρχῶν ὑποβαλλομένων εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ ἐπιτυχάνουσι τὴν τέλειαν παρανόμων γάμων. Ἐξέχων πολιτικός, μακαρίτης ἤδη, ὑπεχρεώθη νὰ δηλώσῃ ἐγγράφως εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ὅτι αὐτὸς ἐξηπάτησε τὸν ἱερέα πρὸς ἐκδόσιν ἀδείας παρανόμου γάμου! Ἀλλ' ὡς ἤδη καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἶπομεν, δὲν εἶναι ὀρθὸν καὶ δίκαιον χάριν τῶν σπανίων αὐτῶν περιπτώσεων ν' ἀνατραπῇ τάξις ἐπ'

αἰῶνων ἰσχύουσα καὶ νὰ σεισθῇ ἐκ θάθρων τὸ οἰκονομικὸν τῆς ἑλληνικῆς οικογενείας καὶ μετ' αὐτῆς, τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἀδιάφορος πρὸς τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ, εἶδομεν δ' ἐν τοῖς ἔμπροσθεν πόσον συγκαταβατικὴ ἐφάνη ὡς πρὸς τὰ κωλύματα τοῦ γάμου, ἀλλὰ δὲν δύναται οὐδὲ δικαιοῦται νὰ ὑποχωρήσῃ πέραν τῶν ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων διαγραφομένων ὁρίων.

Τὸ λαμπρὸν κατὰ τὰ ἄλλα σχέδιον τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος ἐν ταῖς περὶ γάμου διατάξεσιν ὑπερέβη κατὰ πολὺ τὰ ὅρια ταῦτα, διότι ἡ σύνταξις αὐτοῦ ἐστηρίχθη ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ πολιτικοῦ γάμου, καὶ δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ Ἐκκλησία. Ἀλλ' ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, κατὰ τὸ Σύνταγμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, κατέχει ἐν αὐτῷ ἐξαιρετικὴν θέσιν, ὑποχρεοῦται δὲ νὰ τηρῇ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις ἀπαρασαλεύτους, ὡς τηροῦνται ὑπὸ τῆς Μητροῦς Μεγάλης Ἐκκλησίας Κηρύττειας καὶ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Αἱ περὶ γάμου διατάξεις τοῦ σχεδίου τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος δύναται νὰ ἔχωσιν ἰσχὴν μόνον ἐν Κράτει κεχωρισμένῳ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ μὴ λαμβάνοντι αὐτὰς ὑπ' ὄψιν ἐν τοῖς θεσμοῖς τοῦ οικογενειακοῦ βίου. Τοιοῦτό τι ὅμως δὲν συμβαίνει ἐν Ἑλλάδι, ὅπου δὲν ὑπάρχει χωρισμὸς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Εἶδομεν ἀνωτέρω τι συμβαίνει ἐν Ρουμανίᾳ. Φαντάζεται δὲ τις τί δύναται νὰ ἐπακολοθήσῃ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἐν ἰσχύουσιν αἱ διατάξεις τοῦ σχεδίου τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος. Θὰ μεταβληθῇ ἐντελῶς ἢ ὀψις τῆς μέχρι τούδε ἠνωμένης ἑλληνικῆς κοινωνίας θὰ πληγωθῇ καιρίως τὸ οικογενειακὸν συναίσθημα τοῦ λαοῦ καὶ θὰ ἐπέλθωσι διχασμοὶ καὶ διαιρέσεις ἀγεφύρωτοι, ὑπονομεύουσαι τὴν ὑπόστασιν τοῦ θεσμοῦ τῆς οικογενείας. Θὰ ὑπάρχωσιν οικογένειαι, ὧν ὁ γάμος θὰ ἀναγνωρίζηται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ θὰ ὑπάρχωσι καὶ οικογένειαι, αἱ ὅποια θὰ εὐρίσκωνται κατ' ἀνάγκην μακρὰν τῶν κόλπων τῆς Ἐκκλησίας, διότι αὕτη θὰ εἶναι ἀπολύτως ὑποχρεωμένη νὰ μὴ ἀναγνωρίζῃ γάμους ἀπαγορευμένους ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τῶν σεπτῶν παραδόσεων.

Οἱ διαπρεπεῖς νομομαθεῖς συντάκται τοῦ σχεδίου τοῦ Ἀστικοῦ κώδικος καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Ἑλλάδος ἄς θελήσωσι νὰ προσέξωσι τὰς ὀλίγας ταύτας παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν περὶ γάμου διατάξεων τοῦ σχεδίου τοῦ νέου Ἀστικοῦ κώδικος.

Εἶδομεν ἐν τῇ μικρᾷ καὶ συνοπτικωτάτῃ ταύτῃ μελέτῃ ὅτι ὁ θεσμὸς τοῦ γάμου εἶναι ἱερός, ὅτι καὶ εἰς τὰ προχριστιανικὰ ἔθνη ἔφερε θερησκευτικὸν χαρακτήρα, ἀπὸ δὲ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐτελεῖτο δι' ἱερολογίας, διότι ἀνεγνωρίσθη ὡς ἐν τῶν Μυστηρίων τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Χριστιανισμὸς, ἐξυψώσας ἠθικῶς τὴν γυναῖκα, διὰ τῆς καθαρῆς οἰκογενείας ἠδυνήθη ν' ἀσκήσῃ τὴν μεγίστην καὶ εὐεργετικωτάτην ἐπίδρασιν του ἐπὶ τῆς κοινωνίας. Ὅθεν τὰ ζητήματα τοῦ γάμου καὶ τοῦ οικογενειακοῦ ἐν γενεῖ βίου ἠξιώθησαν πολλῆς προσοχῆς, ἐθεσπίζοντο δ' αἱ σχετικαὶ διατάξεις περὶ αὐτῶν ἐν ἀρμονικῇ συνεργασίᾳ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, διὰ τῶν ἱερῶν κοινῶν τῶν Συνόδων καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν ἀειμνήστων ἡμῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ

Βυζαντίου. Καθωρίσθησαν δὲ ἀπαράβατοί τινες ἀρχαὶ καὶ ὀριζόμενα ἔθνη, ἐν τῷ δόγματι ἐκινουῦντο οἱ τε ἐκκλησιαστικοὶ καὶ οἱ πολιτικοὶ θεσμοί. Δι' αὐτῶν ἡ ἑλληνικὴ οἰκογένεια ἀπέβη τὸ ἀδιάσειστον τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας ἔρεισμα καὶ ἡ ἀκατάβλητος συνεκτικὴ δύναμις τοῦ ἔθνους, ἐν διαρκείᾳ τῆς μακροβίωνος αὐτοῦ ἱστορικῆς πορείας. Ἡ τοιαύτη περὶ γάμου θεομοθεσία, διατηρήσασα τὸν ἱερὸν χαρακτήρα τοῦ θεοσμοῦ τοῦ γάμου παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀποτελεῖ παράδοσιν διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν. Ἄς μείνῃ λοιπὸν σεβαστὴ ἡ κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὴ αὐτὴ παράδοσις καὶ ἄς μὴ εἰσδύσωσιν εἰς τὴν ἀγνήν καὶ ἀνόθευτον ἑλληνικὴν οἰκογένειαν αἱ περὶ πολιτικοῦ γάμου διαλυτικαὶ τῆς οἰκογενείας ἀρχαί, διὰ τοῦ παραγκωνισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ποτὲ δὲν ὑπῆρξεν ὁ γάμος ἀπλοῦν πολιτικὸν συνάλλαγμα, ρυθμιζόμενον μόνον ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου ἀλλ' ἀνέκαθεν, καὶ ἰδίως ἐν τῷ Χριστιανισμῷ, ὑπῆρξε θεσμὸς ἱερός. Μυστήριον εὐλογούμενον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας κωνοιζόμενον δὲ καὶ ὑπ' αὐτῆς. Ἄς μείνῃ λοιπὸν τοιοῦτος, διὰ τὴν διασώσῃ τὴν ἱερότητα αὐτοῦ καὶ τὴν ὑψηλὴν ἠθικὴν ἔννοιαν.

ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΜΑΣΣΩΝΙΣΜΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ ΠΡΑΞΙΝ

ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 6—7 τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Πυθολόγος» δημοσιεύεται ἐπίσημος ἀπάντησις τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ εἰς τὴν περὶ Μασσωνίας Πράξιν τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπογεγραμμένη μὲν ὑπὸ τῶν ἐκπροσωπούντων τὸ Ὑπατον συμβούλιον τοῦ 33^ο τῆς μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Ἑλλάδος, κοινοπονηθεῖσα δὲ πρὸς ἅπαντα τὰ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τούτου διατελούντα ἔθνη, οἰκιστῆρια καὶ στοάς. Ἡ ἀπάντησις αὕτη καὶ ἄλλως διεδόθη, ἀποσταλεῖσα πρὸς Ἱεράρχας καὶ ἄλλα πρόσωπα, διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται νὰ σημειώσωμεν παρατηρήσεις τινὰς ἐπ' αὐτῆς.

Ἀπλὴ ἀντιπαράβολὴ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης πρὸς τὸ κείμενον τῆς μνημόνευθείσης Συνοδικῆς Πράξεως καθιστᾷ εὐθὺς καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως ἐκτάκτως αἰσθητόν, ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν παρατασσομένων κατὰ σειρὰν σαφῶν ἐπιχειρημάτων, ἐφ' ὧν ἡ Συνοδικὴ Πράξις ἐστήριξε τὸ συμπέρασμα αὐτῆς ὅτι ὁ Μασσωνισμὸς εἶνε θρησκεία μυστηριακὴ, ἀναιρεῖται. Ἀπέτελει δὲ νομιζόμεν στοιχειώδη ὑποχρέωσιν διὰ τοὺς ἐν τῇ Στοᾷ, ἐφ' ἧσον ἀπεπειράθησαν νὰ δώσωσιν ἀπάντησιν τινα εἰς τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, νὰ ἀναιρέσωσι τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα. Τοῦτο δὲ διότι δὲν ἐστήριζον ταῦτα ἐπὶ ἀπλῶν συλλογισμῶν, ἀλλὰ συνήγοντο ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπισήμων κειμένων ταῦ τεκτονισμοῦ καὶ ἐξ ὁμολογιῶν ἀνεγνωρισμένων διδασκάλων αὐτοῦ.

Οὕτως ἀποφεύγει ἡ ἀπάντησις νὰ ἐξηγήσῃ, πῶς οἱ πρόδρομοι τῶν ἀπανταχοῦ Στοῶν, μὴδὲ τῶν Ἑλ-

ληνικῶν ἐξαιρουμένων, διακηρύττουσιν ἐναβρονόμενοι τὴν σχέσιν τοῦ Μασσωνισμοῦ πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἔθνη καὶ τὴν ἀμέσον καταγωγὴν αὐτοῦ ἐκ τῶν μυστηρίων τούτων σχέσιν καὶ καταγωγὴν ἐπιβεβαιωμένην καὶ ὑπὸ τῆς μύθεως τοῦ τρίτου βαθμοῦ, ἣτις ἀπαράλλακτος τυγχάνουσα ἐν ἀπάσαις ταῖς Στοαῖς, τόσον ταῖς τοῦ Σκωτικοῦ, ὅσον καὶ τοῦ Γαλλικοῦ δόγματος, ἀποτελεῖ δραματικὴν ἀφήγησιν καὶ εἶδος τι μιμητικῆς ἐπαναλήψως τοῦ μυθολογούμενου θανάτου τοῦ πατρωνος τῆς Μασσωνίας Χιράμ, ὅστις κατὰ τοὺς ἐγκύρους διδασκάλους τοῦ Τεκτονισμοῦ Clavel, Ragon, Lenoir κ.λ.π. τυγχάνει «ὡς ὁ Ὅσιρις, ὁ Μήθρας καὶ ὁ Βάκχος, μία ἀπὸ τὰς μυρίας προσωποποιήσεις τοῦ ἡλίου». Ἡ αὕτη χαρακτηριστικὴ σιωπὴ ἀντιτάσσεται ὑπὸ τῆς ἀπαντήσεως καὶ εἰς τὸ καταγγελλόμενον ὑπὸ τῆς Συνοδικῆς Πράξεως γεγονός, ὅτι ἡ Μασσωνία κέκτηται ἰδίους ναοὺς μετὰ βωμῶν, ἰδίας θρησκευτικὰς τελετὰς, αἵτινες ὑπ' αὐτῶν τῶν Τυπικῶν τοῦ Μασσωνισμοῦ κατονομαζόμενα χαρακτηριστικώτατα εἶτε μύθους, εἶτε υἱοθεσίαν ἀναγνώρισιν ἢ τεκτονικὸν βάπτισμα, συζυγικὴ ἀναγνώρισιν ἢ τεκτονικὸς γάμος, τεκτονικὸν μνημόσυνον, ἐγκαίρια τοῦ τεκτονικοῦ ναοῦ κ.λ.π.

Ἡ ἀπάντησις περιορίζεται ἄλλως νὰ ἐξάσῃ τὸν σωματικὸν χαρακτήρα τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἐμμένουσα ἐπὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ Μασσωνισμοῦ ὡς ἠθικῆς Ἐταιρίας. Ἀλλὰ λησμονεῖ, ὅτι καὶ ὁ χαρακτήρισμαῖς οὗτος ἀποτελεῖ νέαν σημεῖον δικαιοδοσίας τοῦ Μασσωνισμοῦ πρὸς τὰ ἀρχαῖα εἰδωλολατρικὰ μυστήρια, ὅτι ἀνα ἐνωρίτατα υἱοθετήθησαν ὑπὸ διαφόρων ἐταιριῶν ἢ ἀδελφοτήτων, τῶν γνωστῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα θίασοι ἢ ὄργεῶνες. Ἐν Πειραιεὶ ἐκτὸς ἄλλων, κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὑπῆρχε «θίασος σαραπιστῶν». Ἀντιλαμβανόμενοι ἐν τούτοις οἱ συντάκται τῆς ἀπαντήσεως, ὅτι ὁ χαρακτήρισμαῖς τοῦ Μασσωνισμοῦ ὡς ἀπλοῦ τινος σωματείου, ἢ ἔστω καὶ ἠθικῆς Ἐταιρίας, θὰ ἦτο λίαν ἀνεπαρκὴς ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἐπιδιωκόμενους ὑπὸ τῆς Μασσωνίας σκοπούς, αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναμίξωσι καὶ τὸ ὄνομα τῆς Φιλοσοφίας, νομίζοντες, ὅτι διὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ Τεκτονισμοῦ ὡς ἑταιρίας ἠθικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἀποδίδονται πλήρως οἱ κύριοι χαρακτήρες αὐτοῦ, χωρὶς πλέον νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη, ὅπως προσφύγομεν εἰς τὸν χαρακτήρισμαῖς τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ὡς θρησκείας.

Ἄλλ' ὅτι ὁ κύριος χαρακτήρ τοῦ Τεκτονισμοῦ δὲν εἶνε ὁ σωματικὸς ἀντιλαμβάνεται πᾶς τις εὐχερῶς, ὅταν ἐνθυμηθῇ, ὅτι οὐδὲν ἕτερον σωματεῖον ἢ ἑταιρία παρουσιάζει ὡς ἀπαρ ἰήτητον στοιχεῖον τῆς υπάρξεως καὶ ζωῆς αὐτοῦ τελετὰς ἰδίας καὶ μύθους ἢ συμβολικὰς πράξεις, ὡς προτιμᾷ νὰ χαρακτηρίσῃ τὰ μυστήρια τοῦ Τεκτονισμοῦ ἢ ἀπάντησις. Δὲν νομιζόμεν δὲ, ὅτι τὴν δι' ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν ἢ δι' οἰασθήποτε ἐπισήμου πράξεως τῆς Πολιτείας ἀναγνώρισιν τοῦ Τεκτονισμοῦ ἐπικαλοῦνται οἱ συντάκται τῆς ἀπαντήσεως ὡς ἀπόδειξιν τοῦ καθ' αὐτὸ σωματικῶς χαρακτήρος τοῦ Τεκτονισμοῦ. Διότι τοιοῦτον ἐπιχείρημα οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον θὰ

ἀφίετο τοῦ ἀστέιου, ὡς θὰ ἠδύνατο τις ν' ἀντιληφθῆ, λαμβάνων ὑπ' ὄψει, ὅτι ἐν μὲν τῇ Ἀμερικῇ πᾶσαι αἱ οἰαδῆτινες θρησκευτικαὶ κοινότητες ἀναγνωρίζονται ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας ὑπὸ τὸν τύπον σωματείου (corporation), ἐν δὲ τῇ Ἑλληνικῇ Δημοκρατίᾳ καὶ αἱ κοινότητες τῶν Παλαιοσημρολογιτῶν, ὡς ἀνεγνωρισμένα σωματεία ἐζήτησαν νὰ ἐμφανισθῶσι, χωρὶς ἢ ὑπὸ τοιοῦτον τύπον καὶ ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἄλλοι ἀναγνωρίζονται τῶν κρινοτήτων τούτων ν' ἀφαιρῆ ἢ νὰ μετῶν πως τὸν θρησκευτικὸν χαρακτήρα αὐτῶν.

Ὅτι δὲ πάλιν οὔτε ὁ φιλοσοφικὸς ἀποτελεῖ τὸν κύριον χαρακτήρα τοῦ Μασσωνισμοῦ, καθίσταται δῆλον, ὅταν λάβῃ τις ὑπ' ὄψει, ὅτι ἐπὶ τρεῖς καὶ ἐπέκειναι αἰῶνας ἐνεργῶν καὶ ἐργαζόμενος ἐν πολυαριθμοῖς ἐργαστηρίοις καὶ στοαῖς ὁ Μασσωνισμὸς, οὐδὲν φιλοσοφία ἢ ἀπρητισμένην φιλοσοφικὴν θεωρίαν παρουσίασεν ὡς ἰδίαν, ἢ ὡς καρπὸν τῶν φιλοσοφικῶν αὐτοῦ ἐνασχολήσεων. Αἱ τρεῖς δὲ κύρια ἰδέαι τοῦ θεοῦ, τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας, αἵτινες κατὰ τὴν ἀπάντησιν ἀποτελοῦσι τὸν πυρῆνα τῆς κοσμοθεωρίας τοῦ Μασσωνισμοῦ, εἶναι στοίχεα κοινὰ ἀπαντῶμενα εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ ἔχοντα πνευματικὰς τάσεις φιλοσοφίματα καὶ δὲν θὰ ἠδύνατο μόνον ταῦτα νὰ παρουσιασθῶσιν ὡς ἰδίον τι φιλοσοφία, ἢ ὡς ἀπρητισμένη τις καὶ λεπτομερῶς καθωρισμένη φιλοσοφικὴ θεωρία. Ἄλλως τε εἶνε γεγονός, τὸ ὅσοι οὐδ' αὐτοὶ οἱ συντάκται τῆς ἀπάντησεως φανταζόμεθα νὰ ἀρνοῦνται, ὅτι ὁ Μασσωνισμὸς ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς μύστας αὐτοῦ μᾶλλον ὡς σύστημα τελετουργικόν, διὰ συμβολικῶν πράξεων καὶ διὰ τοῦ μυστικισμοῦ ζητοῦν νὰ διεγείρῃ τὸ συναίσθημα, παρὰ ὡς σύστημα διδασκαλίας, ἐπακριβῶς καὶ ἐν λεπτομερείᾳ καθωρισμένον καὶ εἰς τὸ φῶς ἐκτιθέμενον. Μόνον ὁ φαῦλα πράσων, κατὰ τὴν ἐκφορσίν τοῦ Κυρίου, εἰσεὶ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ ὅτι ἐν Θεῷ ἔστιν ἐργασμένα» (Ἰωάν 3 20-21).

Ἄλλὰ καὶ τὰ ἐπιχειρήματα, αἵτινα προβάλλει ἢ ἀπάντησις εἰς ἀνάφωρον τοῦ θρησκευτικοῦ χαρακτήρος τοῦ Μασσωνισμοῦ δὲν παρουσιάζονται ὀλιγώτερον ἀσθενῆ. Οὕτω τὸ τονιζόμενον ἐν τῇ ἀπάντησει, ὅτι ὁ Μασσωνισμὸς ἀποτελεῖ παγκόσμιον μὲν ἔνωσην, ἀλλὰ πάντοτε μεταξὺ ὀλίγων, κατ' οὐδένα λόγον θὰ ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς σοβαρὸν ἐπιχείρημα ὑπὲρ τοῦ ὅτι ὁ Μασσωνισμὸς δὲν εἶνε θρησκεία. Ἀντιλαμβάνεται δὲ πᾶς τις τοῦτο εὐχέρως, ὅταν λάβῃ ὑπ' ὄψει, ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς δὲν προσλαμβάνει εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ τοὺς πλείονας, οὐχὶ διότι δὲν θέλει αὐτούς, ἀλλὰ διότι δὲν εὐρίσκει τούτους ἀξίους. Μήπως καὶ ὁ Χριστιανισμὸς τὸ κατ' ἀρχὰς δὲν ἀπετέλει ἔνωσην ἐν Χριστῷ καθολικὴν μὲν καὶ οἰκουμενικὴν, ἀλλὰ μεταξὺ ὀλίγων; Ἀπεδείκνυεν ἄρα γε τοῦτο ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἦτο θρησκεία;

Τὸ ὅτι δὲ πάλιν ὁ Τεκτονισμὸς, συμπεριλαμβάνων ἐν ἑαυτῷ παντοίων θρησκευμάτων ὁπαδούς, σκοπίμως ἀπαγορεύει ἐν ταῖς στοαῖς τὰς θρησκευτικὰς συζητήσεις, τόσο ὀλίγον ἀποδεικνύει, ὅτι δὲν εἶνε οὐ-

τος θρησκεία, ὅσον καὶ ἡ ἀπαγόρευσις πολιτικῶν συζητήσεων ἐν τῷ στοατῷ καὶ συγκεκριμένως ἐν τῷ Βρετανικῷ ναυτικῷ, ὅπου ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη τηρεῖται αὐστηρῶς, ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ στοατοὶ καὶ τὸ μνημονευθὲν ναυτικὸν εἶνε ξένα πρὸς πολιτικὰς καὶ ἐθνικὰς διεκδικήσεις.

Τέλος, ἡ ἐτέρα βεβαίωσις τῆς ἀπάντησεως, ὅτι ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ τέκτονος συνήθως μόνος αὐτὸς εἶνε τέκτων, ἐν ᾧ ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ δὲν εἶνε τέκτονες, δὲν παρουσιάζεται κατὰ πάντα ἀκριβῆς ἀφοῦ καὶ υἱοθεσίαι λυκιδέων καὶ συζυγικαὶ ἀναγνωρίσεις λυμβάνουσι χώραν ἐν τῷ Τεκτονισμῷ καὶ ἀφοῦ, ἀποκλεισθεῖσάν διὰ σημειωθέντα ἐν τῷ ἀποτέρω παρελθόντι ἔκτροπῃ τῶν γυναικῶν ἀπὸ τῆς Μασσωνικῆς μύσεως, ἐγχειρίζεται εἰς πᾶντα μυσούμενον φύλλον χάριτος, φέρον ἐντυπον τεκτονικὸν ἔμβλημα, μετὰ τῆς ἐπομένης δηλώσεως τοῦ σεβασμίου: «Δὲν δεχόμεθα γυναῖκας ἐν τῷ τάγματι ἡμῶν, πλὴν τιμῶμεν τὰς ἀρετὰς τῶν καὶ ἀρεσκόμεθα ἐνθυμούμενοι αὐτὰς ἐν ταῖς τελεταῖς ἡμῶν. Τὸ ἔμβλημα τοῦτο σοὶ δίδουσι οἱ ἀδελφοί σου, ὅπως ἐγχειρίσης αὐτὸ εἰς τὴν γυναῖκα, ἣν ἀγαπᾷς καὶ ἐκτιμᾷς ὑπὲρ πάσαν ἄλλην» (Τυπικὰ συμβολ. βαθμῶν Ἀνατολῆς Ἀθηνῶν 1891 σελ. 29)

Ὁ Μασσωνισμὸς λοιπὸν εἶνε θρησκεία, ἀλλὰ θρησκεία ἰδιάζοντος τύπου. Ἀκριβῶς δὲ εἰς τοῦτο δὲν ἐπρόσεξαν οἱ ἀρνούμενοι τὸν θρησκευτικὸν τοῦ χαρακτήρα. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ Μασσωνισμὸς δὲν ἔχει τοὺς συνήθεις χαρακτήρας τῆς θρησκείας, ἀλλ' εἶνε μυστηριακὴ θρησκεία. Ὅταν δὲ λέγωμεν μυστηριακὴν θρησκείαν δὲν πρέπει παρασυρόμενοι ἐκ τῆς ἐννοίας, τὴν ὁποίαν ἡ λέξις μυστήριον προσέλαβεν ἐν τῷ χριστιανισμῷ, νὰ ἀναζητῶμεν καὶ ἐν τῷ Μασσωνισμῷ τὸ εἶδος τῆς χάριτος ἢ δωρεᾶς τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅπερ μεταδίδεται εἰς τοὺς κοινωνοὺς τῶν μυστηρίων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἀλλὰ δέον ν' ἀνατρέξωμεν, πρὸ παντός, εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ προχριστιανικοῦ παρελθόντος καὶ νὰ ἴδωμεν ἐκεῖ, ποῖος ὁ χαρακτήρ καὶ ἡ μορφή τῶν ἀρχαίων ἐθνικῶν μυστηρίων, τῶν ὁποίων ὁ Μασσωνισμὸς διατίθεται, ὅτι εἶνε διάδοχος. Στεροῦμενα ταῦτα ἰασηδῆτινως δογματικῆς διδασκαλίας ἐπεδίωκον διὰ τῶν διαφόρων ἐντυπωσιακῶν τελετῶν, ἵνα διεγερθῆ τὸ συναίσθημα τῶν μυσούμενων, οἵτινες ἐξ ἐτέρου ἀφίνοντο ἐξ ὀλοκλήρου ἐλεύθεροι, ἵνα διὰ τῆς ἀλληγορίας τῶν ἐν τοῖς μυστηρίοις δρωμένων καὶ λεγομένων συναγάωσι δι' ἑαυτούς, ἕκαστος κατὰ τὰς ἰδίας κλίσεις καὶ ἀνάγκας, τὴν ἐκ τῶν τελετῶν τούτων διδασκαλίαν. Καὶ καθὼς ὁ Cumont ἐν τῷ πολυκρότῳ ἔργῳ αὐτοῦ Les religions orientales dans le paganisme grec-romain (Paris 1906) σελ. 132 σημειοῖ «αἱ ἀόριστοι ἰδέαι τῶν ἱερέων τῆς Ἀνατολῆς ἀφίνον ἐλεύθερον ἕνα ἕκαστον νὰ βλέπῃ εἰς τὰ μυστήρια τὰ φαντάσματα, αἵτινα ἐπεδίωκε». Οὕτως οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμῶν καὶ οἱ διανοούμενοι εὐρίσκον ἐν τοῖς μυστηρίοις τὰ σύμβολα τῶν διδασκαλιῶν καὶ φιλοσοφικῶν θεωρημάτων τῶν προσφιλῶν εἰς αὐτούς καὶ ἐστρέφοντο πρὸς τὰ μυστήρια ὡς πρὸς ἀνωτέραν τινα φιλοσοφίαν. Οἱ μυστικοπαθεῖς ὑπεβάλλοντο εὐκόλως

και περιήρχοντο εις καταστάσεις ενθουσιαστικὰς ἢ ἑκστατικὰς εὐρίσκοντες εἰς τὰ μυστήρια ἀνωτέραν τῆνὰ μορφὴν θρησκείας καὶ ἐπικοινωνίας πρὸς τὸ θεῖον καὶ οὕτω καθέξῃς.

Τούτ' αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλαισίου τῶν παλαιῶν μυστηριακῶν θρησκειῶν διαμεμωρφομένῳ Τεκτονισμῷ. Ἄπαστερημένος καὶ οὕτος οἰουδήτινος συστήματος διδασκαλίας, παρουσιάζεται ὡς φιλοσοφία εἰς τοὺς προσκλίνοντας πρὸς τὴν φιλοσοφικὴν ἔρευναν καὶ τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας ὡς σωματεῖον ἀλλήλῃσβοηθείας καὶ ἀλληλοὑποστηρίξεως εἰς τοὺς ἰδιότελεστέρους ὡς ἑταιρία ἠθικὴ εἰς τοὺς ὑπὸ πρᾶκτικῶν καὶ κοινωφελῶν ἰδανικῶν θελγομένους, ὡς ὄργανον πολιτικῶν ἐπιδιώξεων καὶ στήριγμα τοῦ βασιλικοῦ Θρόνου ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡς ἀνωτέρα ἐκδήλωσις τοῦ θρησκευτικοῦ πνεύματος εἰς τοὺς καλλιεργοῦντας τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα, κ. τ. λ.

Εἶνε ἐν τούτοις γεγονός ὅτι ὑπὸ πάσας ταύτας τὰς ἐκδοχὰς ὑπόκειται ὡς βᾶσις ἡ μυστηριακὴ θρησκεία.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ σπάνις τοῦ ὄραίου.

Ἐν τῇ ἀξιοθαυνητῷ ἀσχημίᾳ, τὴν ὁποίαν ἐνεφάνισεν ἡ Κοινωνία τῶν Ἑθνῶν ἐν τῷ ἀποτροπαίῳ ζητήματι τῆς εἰς αὐτὴν εἰσόδου τῆς Ρωσίας τῶν Σοβιετῶν, μία μόνη ἐξήχθη ὄραϊότης: ἡ ἀπροκάλυπτος ἀρνητικὴ στάσις τῆς μικρᾶς, ἀλλὰ καὶ μόνης θαρραλέας ἐντίμου Ἑλβετίας. Εἰς τὸν ἀνήθικον ἐκβιασμόν τῶν ἰσχυρῶν κρατῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐσύρθησαν ὡς ἀνδράποδα τὰ μικρὰ κράτη, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλβετίας δὲν συνεκινήθη ἐκ τῶν μεγαλοστόμων ἐκφράσεων τῶν συμφεροντοσκοπῶν μεγαλορητόρων, παριστάτων τὴν εἰσοδογὴν τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας εἰς τὴν Κ. τ. Ε. ὡς κοσμοϊστορικὸν γεγονός. «Ἡ εἰσόδος τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας εἰς τὴν Κ. τ. Ε. εἶνε ἀπὸ γενικῆς ἐπιδρωσεως γεγονὸς πολὺ σπουδαῖον διὰ τὴν διεθνή πολιτικὴν» ἔγραψεν ὁ «Χρόνος» τῶν Παρισίων. Τὸ κείμενον τῆς προσκλήσεως τῆς Ρωσίας ἐξαπατήριζεν ὡς «πολύτιμον» τὴν ἐν τῇ Κ. τ. Ε. μέλλουσαν συνεργασίαν τῶν Σοβιετῶν καὶ ὡς «σπουδαῖαν ἀνάγκην». Αἱ ἀγορεύσεις τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ προέδρου τοῦ συμβουλίου τῆς Κ. τ. Ε. ἐτόνισαν ὅτι «ἡ χρονολογία τῆς 18 Σεπτεμβρίου θὰ ἀποτελέσῃ ἀπόφαστικὴν καμπὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Κ. τ. Ε.», τὸ γεγονός δὲ τῆς εἰς αὐτὴν εἰσόδου τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας «θὰ ἔχη βαθεῖαν ἀπήχησιν εἰς ὅλον τὸν κόσμον». Ἡ ἀπροκάλυπτος ἀρνητικὴ ψήφος τῆς Ἑλβετίας, ἣν ἠκολούθησαν μὲν ἡ Ὁλλανδία καὶ ἡ Πορτογαλία, ἐξαπατήσθη ὡς «ὑπερευαισθησία μικρῶν κινῶν κρατῶν», ἀντιτιθεμένη «πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῶν παραδόσεων, τὴν ὁποίαν ἀντιπροσωπεύουν εἰς τὸν δυτικὸν πολιτισμὸν αἱ ἀγαπητὰς αἰ τὰ Σοβιετὶκὰ δυνάμεις αἱ ἀποτελοῦσαι ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν Ἑυρώπην», ὡς εἶπεν ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Γαλλίας. Ὁ δ' ἀντιπρόσωπος τῶν Σοβιετῶν μετὰ τὴν εἰσόδον τοῦ ἀγορεύων ἐξήγγειλε μετὰ βρέν-

θους ὅτι «ἡ ἡμέρα αὕτη θὰ καταλάβῃ τιμητικὴν θέαν εἰς τὰ χρονικά τῆς Κ. τ. Ε.». Τὸ ἀληθὲς ἐν ὅλῃ τῇ εἰδεχθεῖ ταύτῃ ὑποθέσει εἶνε ὅτι ἡ διὰ λόγους ἀντιθέτους πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ τὸν πολιτισμὸν εἰσοδογὴ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας εἰς τὴν Κ. τ. Ε. ἀποτελεῖ γεγονός μαρτυροῦν τὴν τρομερὰν ἠθικὴν τῆς Ἑυρώπης ἀμβλυνσιν καὶ τὴν ἠθικὴν χρεωκοπίαν τοῦ μεγάλου διεθνοῦς ὄργανισμοῦ, τὰ δι' ἃ συνέστη ἰδανικὰ τοῦ ὁποῖου ἀπεδείχθησαν ὀλιστικιωτὴται ὀλιγαρχικὴ συμφεροντοσκοπία τῶν ἐν αὐτῷ ὀλίγων «μεγάλων» καὶ «ἰσχυρῶν». Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ παχυλοτέρου τῶν ὀλισμῶν, τοῦ ἀποτελοῦντος τὸ θεμελιῶδες μολοσεβικὸν δόγμα, ἐν τῇ ἀγορεύσει του κατήντησε νὰ διυλίσῃ περὶ τοῦ πολέμου, ὡς συνεπαγομένον, μετ' ἄλλων κακῶν, καὶ τὴν κατάπτωσιν τοῦ «πνεύματος τοῦ πεδίου», καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀκροατῶν τον ἐξηγέρθη ἵνα διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς ὑπὸ παχυλῶν χειλέων κακοποιήσεως τῆς πνευματικῆς ὁρολογίας. Μόνος ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλβετίας ἔσχε τὸ θάρρος νὰ διυλίσῃ πρὸς τὴν Κ. τ. Ε. τὴν γλῶσσαν τῆς ἀληθείας. «Ὁ Σοβιετικὸς κομμουνισμὸς—εἶπε σὺν ἄλλοις ὁ κ. Μόττα—ἀντιτάσσεται εἰς τὴν ἰδέαν τῆς θρησκείας, τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, διαλύει τοὺς δεσμοὺς τῆς οἰκογενείας, μαρναίνει τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν, καταργεῖ τὴν ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν καὶ ὀργανώνει τὴν ἐργασίαν κατὰ τρόπον ὀλίγων ἀπέχοντα τῶν καταναγκαστικῶν ἔργων. Ἐπὶ πλέον ὁ κομμουνισμὸς ἀποπειρᾶται νὰ ἐξαπλωθῇ εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Σκοπὸς του εἶνε ἡ παγκόσμιος ἐπανάστασις καὶ ἂν παραιτηθῇ αὐτῆς ἀπαρνεῖται ἑαυτόν. Ἐφ' ὅσον δὲ ἐμμένει εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτὴν, εἶνε ἐχθρὸς ὅλων τῶν ἄλλων κρατῶν.....». Μόνη ὁ Ἑλβετία, ἐρημνεύουσα τὰ αἰσθητά καὶ τὰς πεποιθήσεις τῶν ὀλίγων μικρῶν κρατῶν τῶν ἀποδοκιμασάντων τὸ πραξικόπημα τῶν μεγάλων καὶ τῶν πολλῶν, ἐφάνη ἠθικὴ καὶ ὄραία, μολονότι δὲν ἔχει εἰς τὸ μικρὸν παρελθόν τῆς τὴν μακρὰν ἠθικὴν καὶ ὄραϊαν παράδοσιν τοῦ μεγάλου παρελθόντος τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος.

Πῶς συνασπίζονται ἄλλαχού.

Ἡ ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις ἔντονος καὶ συστηματικὴ ἐκστρατεία κατὰ τῆς προβολῆς κινηματογραφικῶν ταινιῶν προσβαλλουσῶν τὰ χρηστὰ ἠθικὰ καὶ ἐξωθουσῶν εἰς τὸ ἐγκλημα, τὸ κατ' ἀρχὰς προδύκασε τὸν περιφρονητικὸν γέλωτα τῶν επιχειρηματιῶν τοῦ Hollywood ὅταν ὁμοῦ εἶδον τὴν τεραστίαν τῆς ἀντιθέσεως ἀπόδοσιν εἰς τὴν τρομακτικὴν μείωσιν τῶν κερδῶν των, κινδυνεύουσαν νὰ ἀπολήξῃ εἰς πραγματικὴν χρεωκοπίαν ὅχι μόνον ἐν Ἀμερικῇ, ἀλλὰ καὶ ἄλλαχού, ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποσύρουν τὰς καθ' ὧν ὁ πόλεμος ταινίας ἐκ τῆς κυκλοφορίας. Τῆς κινήσεως ταύτης μετέσχον πολλὰ ἠθικοθρησκευτικὰ σωματεῖα καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, διανεύματα κατὰ μυριάδας πρὸς ὑπογραφήν δηλώσεις ὁποῖα ἡ ἀκόλουθος: «Διὰ τῆς παρουσίας μου συντάσσομαι πρὸς τὴν «Κίνησιν κινηματογραφικῆς ἐκκαθαρίσεως» («Clean Film Movement»), ἣτις καταδικάζει πάσας τὰς βλαβεράς ταινίας καὶ συγκαταδικάζω αὐτὰς μετὰ πάντων τῶν κατ' αὐτῶν δια-

μαρτυρομένων ως σοβαράν απειλήν κατά τῆς θρησκείας καὶ τῆς χώρας. Θὰ καταβάλω πάσαν δύναμιν νὰ ἐξεγείρω τὴν δημοσίαν γνώμην κατὰ πάσης ταινίας τεινούσης εἰς διαφθοράν τῆς δημοσίας ἠθικῆς καὶ ὑποσκαπιούσης τὰς ἠθικὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἀσπάζονται τόσοι ἐκ τῶν εἰς διάφορους θρησκευτικὰς ὁμολογίας ἀνηκόντων συμπατριωτῶν μου. Διὰ ταύτης δὲ ὑπισχνούμαι νὰ ἀπέχω τῆς ποιήσεως εἰς κινήματογράφους ἐπιδεικνύοντας τοιαύτας ταινίας, νὰ φοιτῶ δὲ εἰς ἐκείνους μόνον, οἱ ὅποιοι, καθ' ὅσον κρίνω, δὲν προσβάλλουν τὴν εὐπρέπειαν καὶ τὴν ἠθικὴν».

Τῆ 15 παρ. Ἰουλίου συνεπληρώθη ἑκατονταετία ἀπὸ τῆς καταργήσεως τῆς Ἰερῆς Ἐξετάσεως ἐν Ἰσπανίᾳ. Τῆ 15 Ἰουλίου 1834 ἡ Ἰ. Ἐξέτασις, ἡδὴ καταργηθεῖσα μὲν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος τῆ 4 Δεκ. 1808, μετέπειτα δὲ, τῷ 1814, ἀνασυσταθεῖσα, κατηργήθη ὀριστικῶς μετὰ εἰκοσαετιάν διὰ θεσπισμάτος τῆς κυβερνήσεως τῆς Μαδρίτης ἀποῦ «ἐλετούργησε» ἐπὶ τρεῖς καὶ ἡμισὺν σχεδὸν αἰῶνας ἀπὸ τοῦ 1478, ὅτε μία παπικὴ βούλλα ἐξουσιόδοτε τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἰσπανίας Φερδινάνδον καὶ Ἰσαβέλλαν νὰ ἀναδειξοῦσι τὸν μέγαν Ἰερὸξεταστὴν καὶ τὰ μέλη τῆς Ἰ. Ἐξετάσεως, εἰς οὗς ἀνετίθετο ἡ τιμωρία τῶν αἰρετικῶν καὶ τῶν συνενόχων των. Ἡ πρώτη διὰ πυρᾶς θανάτωσις ἐγένετο περὶ τὴν Σεβίλλην τῷ 1481, τὸ δὲ τελευταῖον θῦμα ἐνεπρήσθη τῷ 1783.

* Ἐν τινι φύλλῳ τῆς Ἰνδικῆς πόλεως Μάδρας ἐνδιαφέρον ἀρθρον ἐδημοσίωσεν ὁ χριστιανὸς Ἰνδὸς P. A. Kagawa περὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ ἀρθρογράφος ἐκφράζει τὴν δυσφορίαν του διὰ τὸν τύπον τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸν μεταδοθέντα καὶ ἐπιβληθέντα εἰς τοὺς Ἰνδοὺς ὑπὸ τῶν ἄγγλων, τύπον τῆς ἀγγλικῆς μεταρρυθμίσεως τῆς ἰσ' ἐκ., ἀρθροφρον εἰς τὴν Ἰνδικὴν ψυχολογίαν. Ὁ Ἰνδὸς ἀρέσκειται εἰς τὴν διὰ τελετουργιῶν καὶ συμβολισμοῦ ἐκφρασιν τῶν θρησκευτικῶν του συναισθημάτων ἐπιθυμῶν ἐξωτερικωτέραν λατρείαν καὶ τελετὰς διὰ τοῦτο δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὸ ἰσχνόν, ξηρόν καὶ κατηφές τῆς ἀγγλικῆς λατρείας. Ἐπ' ἰσῆς δυσφωρίας ἔχει καὶ πρὸς τὴν «ὑπερβολικὴν» θέσιν τοῦ κηρύγματος ἐν τῇ λατρείᾳ. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα συντέλεσαν ὥστε ὁ Χριστιανισμὸς νὰ χαρακτηρησθῆ ὑπὸ τῶν τῶν Ἰνδῶν ὡς «θρησκεία τῶν ξένων». Δὲν εἶνε εἰς τὸν Ἰνδὸν ἀδιάφορος καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ναῶν· τοὺς θέλει λαμπροὺς καὶ μεγαλοπρεπεῖς μὲ σφηβολισμὸν σκάνταλον. Ἄλλ' ἂν ἡ «ἰνδοποίησης» τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας δὲν πρόσαιάζη σημαντικὰς δυσκολίας, τὸ πρᾶγμα διαφέρει προκειμένου περὶ τῆς ἀξιώσεως τῆς ἰνδοποιήσεως τῆς χριστιανικῆς πίστεως, τοῦ δόγματος. Τὸ καθωρισμένον τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος εἶνε ἀσυμβιβαστὸν πρὸς τὴν ἐλευθέρην σκέψιν καὶ τὸ ἀόριστον θεολογικὸν πλάτος τῆς ἰνδικῆς θρησκευτικότητος. Ἡ ἰνδικὴ θρησκευτικὴ συνειδησις, κατὰ βῆθος πανθεϊστικὴ καὶ κατ' οὐσίαν θεωρητικὴ, ἀδύστος, μὲ τὴν ἀπειρον ἐκφοριστικὴν ποικιλίαν καὶ ἀστάθειάν τῆς, δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ἱστορίαν, ἡ δὲ χριστιανικὴ θρησκεία εἶνε οὐσιωδῶς ἱστορικὴ, ὡς ἀχώριστος ἀπὸ γεγονότων, ἀπὸ ὀρισμένου χρόνου καὶ τόπου καὶ προσώπων καὶ πραγμάτων. Ἡ ἀντίθεσις λοιπὸν μεταξὺ τῶν πολυχρονιωτάτων παραδόσεων

τῆς μὴ ἱστορικῆς ἰνδικῆς θρησκείας καὶ τῆς κατ' οὐσίαν συγκεκριμένης καὶ ἱστορικῆς χριστιανικῆς θρησκείας παρουσιάζει δυσκολίας εἰς τὸ ἰνδικὸν πνεῦμα· ζωτικὰ διαφορὰ χωρίζουν τὴν πανθεϊστικὴν ἀοριστίαν καὶ γενικότητα ἀπὸ τὴν συγκεκριμένην ἱστορικότητα τῆς χριστιανικῆς ἀποκαλύψεως. Ἐκτὸς τούτου ὁ Ἰνδὸς θὰ κοπιᾷ πολὺ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἔχει τὰ ἰδικὰ τῆς χαρακτηριστικὰ, τὰ ὁποῖα οὐτε «δυτικά» εἶνε, οὐτε «ἀνατολικά», ἀλλ' ἀνήκουν εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν του, ὡς τοιαῦτα δὲ δὲν ὑπόκεινται εἰς «ἔνδοποιήσιν», ἤτοι εἰς φυλετικὴν ἢ ἐθνικὴν ἢ ἄλλην οἰανδήποτε «τυποποίησιν». Ἡ πίστις ἡ χριστιανικὴ, ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἀφορᾷ εἰς γεγονότα καὶ πραγματικότητας καθολικὰς, ἀνεπίδεκτους μεταβολῶν δὲν «ἐξαγγλίζονται», ἀρα οὐδ' «ἐξινδίζονται». Ἡ πρὸς ἑαυτὴν ἀίδιος ταυτότης τῆς χριστιανικῆς θρησκείας εἶνε θεμελιώδες τοῦ Χριστιανισμοῦ γεγονός, διότι εἶνε διδασκαλίαι καὶ ἀρχαὶ καὶ δόγματα ἀποτελούμενα αὐτὴν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας τὴν ζωὴν μὲ κέντρον τῆς τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ὑπερφυσικὴν τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ προέλευσιν.

* Ὁ αἰδ. U. Holzmeister ἐν τῷ νέῳ συγγράμματι του «Chronologia Vitae Christi» (Rome, Biblical Institute, 1933), θέτει τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου μεταξὺ τῶν ἐτῶν 7 καὶ 9 π. Χ., ὡς ἔτος δὲ τοῦ θανάτου του θεωρεῖ τὸ 30 ἢ 33, μὲ μίαν ἐλαφρὰν πιθανότητα ὑπὲρ τοῦ 30.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθεν εἰς τὰς ὀρισμένας τακτικὰς συνεδριάσεις κατὰ τὰς δύο τελευταίας ἑβδομάδας, ὡσαύτως συνήλθεν ἀπᾶς καὶ τὸ Δευτεροβάθμιον Συνθετικὸν Δικαστήριον.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολιτὴς Ζακύνθου κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὴν οἰκογένειαν Φλαμπουριάρη δίκως δωρήσῃ τὴν μετὴν τῆς Ἀναφωνητρίας πρὸς τὴν μονὴν Στροφάδων καὶ ἀγ. Διονυσίου. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ ἀγ. Διονύσιος μέχρι τῆς ὁσίας τελευτῆς αὐτοῦ διέτλεσεν Ἡγοούμενος τῆς μονῆς Ἀναφωνητρίας, συγχωρήσας ἐκεῖ καὶ τὸν φονεὶα τοῦ ἀδελφοῦ του τὴν μονὴν ταύτην κατεῖχεν ἀπὸ τριῶν αἰῶνων ἡ οἰκογένεια Φλαμπουριάρη, ἧς ὁ ἀπόγονος κ. Ἀνδρέας Φλαμπουριάρης προέβη εἰς τὴν παραχώρησιν αὐτῆς τῇ οὐστάσει τοῦ νέου Μητροπολίτου Ζακύνθου. Οὗτος δὲ διὰ γράμματος αὐτοῦ ἐξῆρε τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς δωρεᾶς καὶ ἐπήνεσε τὴν εὐσεβῆ οἰκογένειαν Φλαμπουριάρη.

— Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἀπαντῶν εἰς σχετικὸν ἐγγράφον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐγραψεν ὅτι, ὡς ἔχει σήμερον ἡ φορολογικὴ νομοθεσία, ὑπόκεινται πράγματι εἰς τὸν φόρον καθαρᾶς προσόδου τὰ εισοδήματα ἐκ προσοδοφόρων ἀκινήτων τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ τὰ ἐξ ἐκμισθώσεως γαιῶν, διότι ὁ φορολογικὸς νόμος ἐθεώρησεν πρέπον νὰ μὴ ἐξαιρεθῶσι τοῦ κανόνος τῆς καθολικότητος τῆς φορολογίας οὐτε τὰ εισοδήματα τῶν ἱερῶν ναῶν, ἐφ' ὅσον πραγματοποιοῦνται ἀπὸ ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀκινήτων αὐτῶν. Ἐχει δὲ μόνον περιορισθῆ ὁ νόμος εἰς τὸ νὰ προβλέψῃ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ φόρου γαιῶν τῶν σχετι-

κῶν εισοδημάτων τῶν ἱερῶν μονῶν ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι πρόκειται περὶ μονῶν ἐξαρτωμένων ἐκ τοῦ Γεν. Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου (ἤδη Ὁργανισμοῦ Ἐκκλ. Περιουσίας) καὶ τοῦτο πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Ἐκκλ. Ταμείου. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι τὸ γε νῦν ἔχον καὶ ὁ προϋπολογισμὸς δὲν ἐπιτρέπει καθιέρωσιν νέων ἀπαλλαγῶν, ἀντιθέτως δὲ ἡ κρατοῦσα φορολογικὴ πολιτικὴ τείνει εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν ὑφισταμένων τοιούτων. Ἐν τούτοις ἐφ' ὅσον κριθῆ ἀναγκαῖα φορολογικὴ μεταρρύθμισις ἢ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου δὲν θὰ παραλείψῃ νὰ μελετήσῃ ἐν καιρῷ μετὰ προσοχῆς τὸ αἴτημα τῆς Συνόδου.

— Ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» τῆς 5 Σεπτεμβρίου 1934 ἐδημοσιεύθη ἡ τῇ 3 Αὐγούστου 1934 ὑπογραφεῖσα σύμβασις μεταξὺ τοῦ Ὁργανισμοῦ Διοικήσεως Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Μοναστηριακῆς περιουσίας (ΟΔΕΠ) ἐκπροσωπούμενου ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐντεταλμένου αὐτοῦ Συμβούλου κ. Στυλιανοῦ Γρηγορίου καὶ ἐξουσιοδοτημένων πρὸς τοῦτο, δυνάμει ἀποφάσεως τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου ΟΔΕΠ ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐκπροσωπούμενης ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς κ. Ἰωάννου Ἀθανασίου Δροσοπούλου ἀφ' ἑτέρου, περὶ παρατάσεως τῆς μεταξὺ ΟΔΕΠ καὶ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς συμβάσεως τῆς προσηρητένης εἰς τὸν νόμον 4684 καὶ ὑπογραφείσης τὴν 31 Ἰουλίου 1930, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 11 τῆς ὡς εἴρηται συμβάσεως ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὄρους ἐπὶ δέκα ἑπτὰ ἔτι μῆνας ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς διαρκείας αὐτῆς, ἧτοι ἀπὸ 1 Αὐγούστου 1934 μέχρι 30 Δεκεμβρίου 1935, ὁπότε δύναται νὰ χωρήσῃ καὶ νέα πράξεις τῆς διαρκείας τῆς συμβάσεως, κοινῇ καὶ ἀμοιβαίᾳ συναινέσει τῶν συμβαλλομένων μερῶν. Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος περιορίζει οἰκεία βουλήσει, χάριν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 8 τῆς προτεινομένης συμβάσεως παρεχομένην αὐτῇ ἀποζημίωσιν εἰς τὸ ποσὸν τοῦ ἐνὸς ἑκατομμυρίου (1.000.000) δραχμῶν διὰ δώδεκα μῆνας καὶ εἰς ἀνάλογον ποσόν, ἧτοι δραχμ. 416.666 διὰ τὸ ὑπόλοιπον πεντάμηνον διάστημα μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῆς δεκαεπταμήνου παρατάσεως τῆς προκειμένης συμβάσεως, ὃ δὲ Ὁργανισμὸς ἀποδέχεται τὸν περιορισμὸν τούτον. Ὁ ΟΔΕΠ δικαιούται ὁπότεδήποτε θελήσῃ, πρὸ τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1935, νὰ λύσῃ μονομερῶς τὴν σύμβασιν ἄνευ οὐδεμιᾶς προσθέτου πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν λόγῳ τῆς μονομεροῦς ταύτης λύσεως, ἀποζημιώσεως καὶ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ καταγγείλῃ ταύτην πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν πρὸ δύο μηνῶν.

— Μετὰ ἐμπεριστατωμένην ἔρευναν τοῦ ζητήματος ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀπεφάσισεν ὅπως ὁ Ὁργανισμὸς Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας συνάψῃ τὸ μετὰ τοῦ Ταμείου Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων δάνειον μέχρι 10 ἑκατομμυρίων δραχμῶν πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Μ. Σπηλαίου ὑπὸ ὠρισμένους ὄρους καὶ δὴ ὅπως Ἱερά Σύνοδος ἐγκρίνῃ τὰ σχέδια τῆς ἀνοικοδομήσεως καὶ ὅπως ἡ ἔτησία ἀπόσβεσις τοῦ δανείου καταβάλληται μόνον μετὰ τῶν μισθοδοτικῶν ὑποχρεώσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ.

— Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας διαμείνας ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τρεῖς περίπου ἑβδομάδας ἀνεχώρησε σήμερον εἰς Ἀλεξάνδρειαν προπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου.

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος δι' ἐγγράφου αὐτῆς μετὰ σχετικῆν

πρότασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κίτρους παρεκάλει τὸ Ὑπουργεῖον, ὅπως ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα, ἵνα ἡ κατὰ τὴν Ἱ. Μητροπολὶν Κίτρους Ἱερά Μονὴ τῆς Παναγίας Μακρορράχης, ἀποσπωμένη ἀπὸ τῆς, μεθ' ἧς τυγχάνει συγκεχωρευμένη, Ἱεράς Μονῆς Σφηνίσσης τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Βερροίας, συγχωνευθῇ μετὰ τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγίου Διονυσίου ἐν Ὀλύμπῳ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κίτρους.

— Μετὰ σχετικῆν πρότασιν τοῦ Σεβ. Βερροίας καὶ Ναούσης ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἡ διὰ δημοπρασίας ἐκποίησις δωματίου τῆς Ἱ. Μονῆς Σφηνίσσης ἐν Ἄνω Σφηνίσσῃ συμφώνως τῷ περὶ διατηρητέας περιουσίας τῶν Μονῶν Διατάγματι.

— Διὰ Διατάγματος ὁ Ἱ. Ναὸς τῆς Ἁγίας Τριάδος τοῦ Συνοικισμοῦ Βύρωνος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἀποτελεῖ ἴδιαν ἐνορίαν.

— Ἐπίσης διὰ Διατάγματος τὸ χωρίον Πικέριμ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἀπετέλεσεν ἴδιαν ἐνορίαν μὲ ἐνορικὸν ναὸν τὸν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος.

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐνέκρινε τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν 1) μετὰ πρότασιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δράμας τοῦ Ἀθανασίου Κουσίνα διὰ τοὺς παραμεθόριους συνοικισμοὺς Μυρσινέρον καὶ Καστανόχωμα, 2) τοῦ Ἰωάννου Γρηγοριάδου διὰ τὸν παραμεθόριον συνοικισμὸν Δρατσίσσαν, 3) τοῦ Θεοφάνους Μπίκα διὰ τὴν παραμεθόριον Κοινότητα Σίλλης, 4) τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Βερροίας καὶ Ναούσης τοῦ Ἀθανασίου Παπαργυρίου διὰ τὸν μικτὸν συνοικισμὸν Νέας Κουκλαίνης, 5) τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐδέσσης τοῦ Στυλιανοῦ Β. Παπαϊορδανίδου διὰ τὸ ξενόφωνον χωρίον Καμποχώριον.

— Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐχορήγησε τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Θήρας τῇ αἰτήσει αὐτοῦ μηνιαίαν ἀδειαν ἀπουσίας πρὸς μετάβασιν αὐτοῦ εἰς Ἄγιον Ὅρος.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ 1) τὴν εἰς πρεσβύτερον προχειρίσιν τοῦ Ἀντωνίου Παπαδοπούλου διὰ τὴν ἐνορίαν Βλαχοπούλου, 2) τὴν εἰς διάκονον προχειρίσιν τοῦ πτυχιούχου τῆς Θεολογίας Παναγιώτου Παπαδοπούλου διὰ τὴν ἐνορίαν Μελιγαλά.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τρίκκης ἀνεκοίνωσε τὴν εἰς πρεσβύτερον χειροτονίαν τοῦ Ἀχιλλέως Ν. Ντελή διὰ τὸ χωρίον Βασιλικόν.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Παραμυθίας ἀνεκοίνωσε τὴν εἰς πρεσβύτερον προχειρίσιν τοῦ Σπυρίδωνος Ἀθ. Μπουροδήμου διὰ τὴν ἐνορίαν Ἄνω καὶ Κάτω Παλιοεκκλησίου.

— Τῇ 14 Ἰσταμένου μετὰ πανηγυρικὴν λειτουργίαν ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τοῦ ναύσκου τοῦ ἐν Βουλιαγμένῃ Ἐκκλησιᾷ Ὁρφανοτροφείου, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου, Προέδρου τοῦ Διοικ. Συμβουλίου αὐτοῦ τῶν συμβούλων καὶ ἱκανοῦ πλήθους ἐγένετο ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ιδρύματος κ.Ι. Ράμφου ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ λήξαντος ἔτους, ἀποδείξας ὅτι τὸ Ὁρφανοτροφεῖον δλονέν βελτιοῦται καὶ προάγεται ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἐκκλησίας.

— Ἐν Καρδίτῃ τὴν προπαραλθοῦσαν Κυριακὴν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος κ. Ἱερεκὴ ἐτέλεσεν ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Μητροπολίτου πρόφην Θεσσαλιώτιδος Εὐθυμίου, ἐκφωνήσας καὶ τὸν ἐπιμνημόσυνον λόγον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝ)ΠΟΛΕΩΣ

Κατὰ τὴν δι' ἐφέτος ἀνασυγκρότησιν τῆς ἱερᾶς Συνόδου

νέα μέλη προσεκλήθησαν· οἱ σεβ. μητροπολίται Σάραδων καὶ Πισιδίας, ἐπανεξελέγησαν δ' οἱ ἐκ τῶν συνοδικῶν τοῦ λήξαντος συνοδικοῦ ἔτους σεβ. μητροπολίται Δέρκων, Προύσης, Ἡλιουπόλεως καὶ Μύρων.

Ἡ ἱερά Σύνοδος καθήρσεν ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης τὸν ἀρχιμ. τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς Νεόφυτον Βαμβάκον ὡς ἀποσχισθέντα τῆς οἰκείας αὐτοῦ ἐκκλησ. ἀρχῆς καὶ ἐπικοινωνήσαντα μετὰ ἤδη καθηρημένων. Ἐπ' ἴσῃς ἀφώρισεν τὸν ἐν Ἀμερικῇ τῶς ἀρχιμ. Χριστοφόρον Κοιτογεώργον διότι καὶ μετὰ τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ καθάρσει ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης προέβηκεν εἰς ἱερωσύνην.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ὁ ἐν Κάρλοβιτς σύλλογος τῶν ρώσων ἱεραρχῶν συνελθὼν εἰς συνεδρίον καὶ συζητήσας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς γνωστῆς ἀποπέρας συμφιλιώσεως τοῦ σεβ. μητροπολίτου Εὐλόγιου πρὸς τὸ καταδικάσαν αὐτὸν εἰς ἀργίαν ἀπὸ πάσης ἱεροπραξίας κολλέγιον τῶν ρώσων ἀρχιερέων, προήλθεν εἰς ἐπίσημον δήλωσιν καθ' ἣν ὁ σεβ. Εὐλόγιος διὰ τῆς εἰς Κάρλοβιτς ἐπισκέψεώς του ἐξεδήλωσε μὲν ἐτοιμότητα νὰ ἐπανέλθῃ εἰς κανονικὴν κοινωνίαν πρὸς τὴν ρωσικὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἀπόκειται εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν σύνοδον ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κοινωνίας μετ' αὐτῆς, ἥτις πρὸς τὸ παρὸν δὲν εἶνε ἐτι πλήρης. Προκειμένου δὲ περὶ τῆς ἄρσεως τῆς ἀργίας πρὸς λειτουργικὴν μετὰ πᾶν ἀρχιερέων κοινωνίαν, αὕτη δύναται νὰ συντελεσθῇ μόνον ἀφ' οὗ ὁ μητροπ. Εὐλόγιος ἐπανέλθῃ εἰς τὸ σῶμα τῆς ὑπερορίου ρωσικῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τῆς ιδιότητος αὐτοῦ ὡς Ἐξάρχου τοῦ Πατριάρχου ΚΠόλεως, «ὅστις μέχρι σήμερον τελεῖ ἐν κοινωνίᾳ πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου πατριάρχου Τύχωνος παραδοθέντας εἰς τὸ ἀνάθεμα ἀνακαινιστάς καὶ ἐπερνούλευθῃ τὴν ρωσικὴν ἐκκλησίαν. Ὁ μητροπ. Εὐλόγιος, διατελὼν παρανόμως ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριάρχου ΚΠόλεως, δὲν δύναται νὰ κοινωνῇ κανονικῶς πρὸς τὴν ὑπερόριον ρωσικὴν ἐκκλησίαν ὡς μὴ δυνάμενος νὰ μετέχῃ τῆς ρωσικῆς ἀρχιερατικῆς συνόδου ἐν ἴσῃ δικαιώματι πρὸς τοὺς λοιποὺς ἱεράρχας, ἀφοῦ ἐμφανίζεται ἤδη ὡς ἱεράρχης οὐχὶ τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τῆς τῆς ΚΠόλεως, ὡς ἐκ τούτου δὲ εἶνε ἠναγκασμένος νὰ προσαρμόσῃ τὰς πράξεις του πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ πρωθιεράρχου τῆς. Ἐν τούτοις τὸ Πατριαρχεῖον ΚΠόλεως ἤδη ἐπὶ πολλὰ ἔτη διὰ τῶν μὴ φιλικῶν πράξεων του καθίσταται εἰς τὴν καὶ ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς πατριδοῦ ρωσικῆς ἐκκλησίας πρόξενον οὐκ ὀλίγων θλίψεων, αἱ πράξεις του συχνότατα ἴσταν καὶ εἶναι ἀντίθετοι πρὸς τὴν ὠφέλειαν τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας, οὐχ ἅπασι δὲ προδικάσαν τὰς δικαίας διαμαρτυρίας τῆς ρωσικῆς ἱεραρχίας ζώντος ἤδη τοῦ πατριάρχου Τύχωνος...». Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὀριστικὴ λύσις τοῦ ζητήματος τῶν ὄρων καὶ τῶν μέσων τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικητικῆς ἐνότητος ἐν τῇ ὑπερορίᾳ ρωσικῇ διασπορᾷ πρέπει νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν σύνοδον τῆς ρωσικῆς ἱεραρχίας, ἡ «σύνοδος τῶν ἀρχιερέων» προτίνει εἰς τὸν μητροπ. Εὐλόγιον καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς νὰ προσέλθουν μετὰ τῆς 19 Αὐγ.—1 Σεπτ. εἰς Κάρλοβιτς πρὸς συντέλειαν τοῦ ἐν Βελιγράδι ἀρξαμένου ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου μητροπολίτου Ἀνωτινίου «μεγάλου ἔργου».

Πρὸς τὸν διαβιβάσαντα εἰς τὸν σεβ. μητροπολίτην Εὐλόγιον τὴν ἀπόφασιν τοῦ συλλόγου τῶν ἐν Κάρλοβιτς ρώσων ἱεραρχῶν πρόεδρον αὐτοῦ σεβ. μητροπ. Ἀνωτινιον ὁ σεβ. μητροπ. Εὐλόγιος ἀπήντησεν ὅτι ἡ τοιαύτη ἀπόφασις περιπέλει ἐπὶ μᾶλλον τὴν ὑπόθεσιν τῆς συμφιλιώσεως, διότι, τελῶν ὡς Ἐξάρχου τοῦ Οἴκου, Πατριάρχου, θεωρεῖ ἐκτρόπος τὰς ἐχθρικὰς καὶ ὑβριστικὰς φράσεις κατὰ τοῦ ἀνωτάτου πρωθιεράρχου τῆς ὀρθοδόξου Οἰκουμένης Ἐκκλησίας, ὧν γέμει ἡ ἀπόφασις αὕτη. «Εἰς ἐμὲ—ἐξακολουθεῖ ὁ σεβ. Εὐλόγιος—καὶ εἰς τὸ ποίμνιόν μου ὑπὸ τοῦ Οἴκου, Πατριάρχου παρεσχέθη πατρικὴ ὑποστήριξις κατὰ τὴν δυσχερεστέραν στιγμὴν τῆς ἡμετέρας ζωῆς, χάρις δ' εἰς Αὐτὸν ὁ ἐκκλησ. ἡμῶν βίος βαίνει ἡσύχως καὶ κανονικῶς». Ἐξ ἄλλου—ἐπάγεται ἐν τῇ ἀπαντήσῃ—«ἐγὼ καὶ οἱ μετ' ἐμοῦ ἐπίσκοποι προσκαλοῦνται εἰς τὴν σύνοδον (σ. Ε. ἐννοεῖ τὸ συνέδριον τῆς τοῦ Κάρλοβιτς ρωσικῆς ἱεραρχίας) οὐχὶ ὡς ἰσότημα αὐτῆς μέλη, οὐδ'

ὡς ὑφιστάμενοι κἂν αὐτῆς, ἀλλ' ὡς κατηγορούμενοι, καθ' ὧν ἐπίσειονται ἀπειλαί... Ἡ ἐμφάνισις ἡμῶν εἰς αὐτὴν ἀποβαίνει ἀδύνατος, διότι οὐδὲ ποινὰς ἐπιβληθείσας ἡμῖν ὑπὸ τῆς ἀρχιερατικῆς συνόδου ἀναγνωρίζομεν, οὐδ' ὑπόταξιν τινα εἰς αὐτὴν δεχόμεθα. Παραμένοντες ἐπίσκοποι τῆς ὀρθοδόξου ρωσικῆς Ἐκκλησίας τελοῦμεν προσωρινῶς ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου...».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ὁ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἀνεγειρόμενος ἐν Νέα Ὑόρκη τεράστιος ναὸς τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τῆς Ἐπισκοπ. Ἐκκλησίας ἠναίχθη εἰς τὸ δημόσιον. Ὁ ναὸς οὗτος κτίσεται ὡς ὁ ὠραιότερος τῶν ἐν Ἀμερικῇ. Ἐν τῇ οἰκοδομῇ αὐτοῦ δὲν ἐχρησιμοποιήθη παντάπασι μέταλλον· σύγκεται ἐκ πέντε περὶ ἄνω καὶ 14 κολυμβάτων, ὧν ἕκαστον εἶνε καὶ παρεκκλήσιον. Τὸ ἔδαφος ἔχει διαστάσεις 32,400 τ. ποδῶν καὶ εἶνε ὀλόκληρον μαρμαρίνον. Ἡ οἰκοδομὴ του ἤρξατο τῷ 1925 καὶ ἡ δαπάνη του ὑπελογίσθη εἰς \$ 2,200,000.

BIBLIA

[Ἡ «Ἐκκλησία» ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἀναφέρει πᾶσαν νέαν ἐκδοσιν, ἥς ἀντίτυπον ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν].

Μητροπολίτου Πλωμαρίου Κωνσταντίνου Γ. Κοϊδάκη, Διδασκάλου τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς θεολογίας, Κώδιξ τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως, ἥτοι ἐκτενῆς ὀρθόδοξος χριστιανικὴ κατήχησις ἀπολογητικὴ καὶ πολεμικὴ. Ἐκδίδεται ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Ι. Φαρλέκα, Γραμματέως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Μέρος ἡθικὸν καὶ ἱστορικόν. Τύποις «Μελίσσης», Ἀθῆναι 1933 (σελ. 309—861).—Ἡ εὐμενῆς ὑποδοχὴ ἣ; ἔτυχε ὁ πρώτος τόμος τοῦ «Κώδικος τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως» τοῦ σεβ. Μητροπολίτου τῶς μὲν Πλωμαρίου, νῦν δὲ Κίτρου, κατέστησε δυνατὴν τὴν ἐν βραχεὶ σχετικῶς χρόνῳ ἐκδοσιν καὶ τοῦ δευτέρου τούτου τόμου τοῦ ἔργου, περιλαμβάνοντος τὸ ἡθικὸν καὶ τὸ ἱστορικόν—ὡς λέγεται ἐν τῷ τίτλῳ καὶ τοῖς περιεχομένοις—μέρος. Καὶ τὸ μὲν ἡθικόν, (σελ. 399—719) ἀποτελούμενον ἐξ ἑπτὰ κεφαλαίων περιλαμβάνει τὸ ὅλον περιεχόμενον τῆς χριστιανικῆς ἡθικῆς, τὸ τε θεωρητικόν καὶ τὸ πρακτικόν, ἐν πάσῃ ἀναλυτικότητι, τὸ δὲ ἱστορικὸν λεγόμενον μέρος (σ. 723—861), φέρων τὸν γενικὸν τίτλον «Ὁ Χριστὸς Θεὸς ἐν τῇ δογματικῇ, Θεὸς ἐν τῇ ἡθικῇ διδασκαλίᾳ Αὐτοῦ, Θεὸς καὶ ἐν ταῖς θαυματουργικαῖς ἐνεργείαις Αὐτοῦ», θά ἐπρεπε μᾶλλον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀπολογητικόν, ἐφ' ὅσον ἐν τῷ συνόλῳ ὑπεραμύνεται κυρίως τῆς θεότητος τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐναντίον τῆς ἀπιστίας, ἣν ἐλέγχει δι' ἀπολογητικῶν ἐπιχειρημάτων. Περιττόν νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ διὰ τὸν τόμον τούτον τὰ ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ πρώτου τόμου ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» λεχθέντα εὐφημα· ἐκφορῶμεν μόνον τὴν χαρὰν ἡμῶν ἐπὶ τῇ συντελέσει τῆς ἐκδόσεως τοῦ ὅλου ἔργου, ἀληθοῦς ταμείου πλουσίαν ψυχοφελῶν γνώσεων περὶ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, ἀπαραιτήτων εἰς πάντα χριστιανόν, θέλοντα νὰ ἴησιν εἰς θεοῖν νὰ διδῆν καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους «λόγον περὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἐλπίδος».

«ΘΕΟΛΟΓΙΑ». Ἐξεδόθη τὸ μὲν τεῦχος τοῦ Σεπτεμβρίου. Περιεχόμενα: Αἱ ἐκλήσεις Φλαβιανοῦ ΚΠόλεως καὶ Εὐσεβίου Δορυλαίου πρὸς Λέοντα Ρώμης (449) ὑπὸ *Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου*, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.—Ἡ ἀμφίσεις τῶν Κληρικῶν ὑπὸ † Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων *Ἰεζεκιήλ*.—Κατάλογος τῶν κωδικῶν τῆς Βιβλιοθήκης Σ. Α. Σιδερίδου τῆς δωρηθείσης τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν ὑπὸ *Κ. Ι. Δουβουινιώτου*, Καθηγητοῦ.—Ἡ λύσις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος (1900—1910) ὑπὸ † πρῶην Λεοντοπόλεως *Σωφρονίου Εὐστρατιάδου*. Καίρικα ὑπὸ *Ἰω. Ν. Φραγκοῦλα*.—*Κριτικὸν καὶ Βιβλιογραφικὸν Δελτίον*.—Ἐκ τῆς Γερμανικῆς Θεολογικῆς Φιλολογίας.

Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Προκηρύσσει διαγωνισμόν πρὸς συγγραφὴν
Λαϊκῆς Ἀπολογητικῆς.

Ἔσοι διαγωνισμοῦ.

α') Ἡ Λαϊκὴ Ἀπολογητικὴ, ὡς προωρισμένη διὰ τὸ μέσης καὶ κατωτέρας ἀναπτύξεως κοινόν, δεόν ν' εἶναι συντεταγμένη εἰς ὕψος ἀπλοῦν καὶ σαφές καὶ εἰς γλῶσσαν τὴν ἀπλουστάτην καθαρεύουσαν. Οὐδεμία θέσις ἐκάστου ζητήματος πρέπει νὰ ἀφίνεται ἀναπόδεικτος καὶ ἀσιτήρικτος· τὰ θεωρητικὰ καὶ ἀφηρημένα ἐπιχειρήματα δεόν νὰ ἀποφεύγονται, ἢ ὅλη δ' ἀποδεικτικὴ ἐπιχειρηματολογία ἀνάγκη νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν θετικῆ, πλήρης, σαφῆς, ἀπλῆ καὶ πειστικῆ, χρησιμοποιουμένων παραδειγμάτων, συγκρίσεων, ἀναλογιῶν, παρομοιώσεων ἐκ τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸ πολὺ κοινόν συγκεκριμένου κόσμου τῆς ἐμπειρίας.

β') Σχέδιον διαγράμματος τῆς Λαϊκῆς Ἀπολογητικῆς εὐρεῖται ἐν τοῖς γραφείοις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ), οὗτινος δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ διαγωνισθησόμενοι, ἐλεύθεροι ὄντες καὶ νὰ τροποποιήσωσιν αὐτὸ ἐπὶ τὸ τελειότερον.

γ') Οἱ διαγωνισθησόμενοι ὀφείλουσι ν' ἀποστείλωσι μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1935 εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἐντὸς μεγάλου φακέλλου τὰ χειρόγραφα, ἐκτάσεως μέχρι 10 ἕως 12 τυπογραφικῶν φύλλων, ἐφ' ὧν νὰ σημειώσῃ Γραφικόν τι ὄητόν. Ἐντὸς τοῦ μεγάλου τούτου φακέλλου ὀφείλουσιν ἐπίσης νὰ θέσωσι ἄλλοτερον μικρὸν τοιοῦτον, περιέχοντα φύλλον χάρτου, ἐφ' οὗ νὰ σημειώθῃ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως καὶ τὸ Γραφικόν ὄητόν, τὸ ἐπὶ τῶν χειρογράφων.

δ') Ἐπιτροπὴ ὀρισθησομένη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου θὰ κρίνῃ τὰ ὑποβληθησόμενα χειρόγραφα καὶ θὰ ἀπονεύμῃ ἀμοιβὴν πέντε χιλιάδας δραχμᾶς εἰς τὸν συγγραφέα τῆς τελειότερας Λαϊκῆς Ἀπολογητικῆς.

ε') Τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ ἔργου θὰ ἀναλάβῃ ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία δι' ἴδιον λογαριασμόν παραχωροῦσα εἰς τὸν συγγραφέα 100 ἀντίτυπα αὐτοῦ δωρεάν.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Γυθείου καὶ Οἰτύλου.

Προσκαλοῦνται οἱ βουλόμενοι καὶ ἔχοντες τὰ ἐκ τοῦ νόμου προσόντα ὡς ἐντὸς εἴκοσι ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τὰ ἀπαιτούμενα ἔγγραφα προκειμένου νὰ γίνῃ ἀνακήρυσξις ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενωθείσης θέσεως τοῦ Ἱεροῦ ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου «Ἄνω Μπουλαρίου» τοῦ τέως Δήμου Μέσσης. Ἐν Γυθείῳ τῇ 15 Σεπτεμβρίου 1934. † Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου Διονύσιος.

Ἱ. Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 81 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439 περὶ Ἐνοριακῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν χρεῦσασαν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας ἁγίου Δημητρίου Κορυθαβαζαίνης, ὡς ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑπο-

βάλλωσιν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν, προκειμένου νὰ προβῇ μὲν εἰς ἀνακήρυσξιν ὑποψηφίων διὰ τὴν ἄνω ἐνορίαν. Ἐν Δημητσάνῃ τῇ 27 Αὐγ. τοῦ 1934.

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Προκόπιος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 81 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439 περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων, προσκαλοῦμεν τοὺς θέλοντας νὰ καταλάβωσι τὰς χρεῦσασαν θέσεις τακτικοῦ ἐφημερίου τῶν ἐνοριῶν 1) ἁγίου Δημητρίου-Κοτσιριδίου 2) Γεν. Θεοτόκου Ἄνω Καρυᾶς 3) ἁγίου Νικολάου Σουλ-Δερβένι 4) Εὐαγγ. Θεοτόκου Μαλωτοῦ 5) ἁγίου Γεωργίου Καράτουλα, ὡς ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν προκειμένου νὰ προβῇ μὲν εἰς ἀνακήρυσξιν ὑποψηφίων διὰ τὰς ἄνω ἐνορίας. Ἐν Δημητσάνῃ τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1934

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Προκόπιος

Ἱ. Μητρόπολις Ἀργολίδος

Προσκαλοῦνται οἱ ἐκ τῶν προσαντούχων βουλόμενοι, νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι, διὰ τὴν κενὴν θέσιν ἐφημερίου τοῦ ἐν Πασσιᾷ ἐνοριακοῦ ἱ. ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ὡς μέχρι τῆς 5ης Ὀκτωβρίου 1934 ὑποβάλλωσι σχετικὰ αἰτήσεις, μετὰ πλήρων ἀποδεικτικῶν τῶν προσόντων των, κατὰ τὸ ἄρθρον 83 τοῦ κωδ. 5439 ἐνοριακοῦ νόμου. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1934.

† Ὁ Ἀργολίδος Ἱεροθέος

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ Τοπικὸν Συμβούλιον ΟΔΕΠ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σιατίστης διακηρύττει ὅτι, ἐκτίθενται εἰς πλειοδικτικὴν δημοπρασίαν ἐκποίησεως, ἐνεργηθησομένην δι' ἐνσφραγίσαν προσφορῶν τὰ κατωθὶ ἀκίνητα: 1) οἱ εἰς θέσιν Καλύβες Μεσολόγγου ἀγροὶ ἐκτάσεως 4 στρεμμάτων, 2) εἰς Ζαντόβια 1 στρεμ. 3) εἰς Ράμπρα 15 στρεμ. 4) εἰς Παληομάνδρι 4 στρεμ. 5) εἰς Παισιόη 3 στρεμ. 6) εἰς Κάτω Ράμπρα 3 στρεμ. 7) εἰς Ἰτίμ ἔναντι 4 στρεμ. 8) εἰς Κάτω Γκορτιά 3 στρεμ. 9) εἰς Κάνα Μήνου 5 στρεμ. ἀνήκοντες εἰς τὸ Μετόχιον Ἁγίου Ἀθανασίου Σπήλιου. 10) ὁ εἰς θέσιν Ζάλτση ὑδρόμυλος 11) κῆπος εἰς θέσιν Μύλος ἐκτάσεως 2 στρεμ. 12) ὑδρόμυλος εἰς θέσιν Παληομάνδρη 2 στρεμ. 13) ἀγρὸς εἰς θέσιν Μύλος 15 στρεμ. 14) ἀγρὸς εἰς θέσιν Καραούλι 2 στρεμ. 15) ἀγρὸς εἰς θέσιν Μουρσι 6 στρεμ. 16) λειβάδι εἰς θέσιν Καλλίνικος 7 στρεμ. 17) 3 χερσότοπ. εἰς θέσιν Πέρεξ Μονῆς 30 στρεμ. 18) ἄμπελος εἰς θέσιν Καρτσολίνα 3 στρεμ. 19) ἀγρὸς εἰς θέσιν Καστανιά 3 στρεμ. 20) Χρυσότοπος εἰς θέσιν Καλογερικά 6 στρεμ. 21) ἀγρὸς εἰς θέσιν Βασιλική 22) ἀγρὸς εἰς θέσιν Σαλιαροβίτσα 7 23) ἀγρὸς εἰς θέσιν Πρίπολος 5 24) ἀγρὸς εἰς θέσιν Ἁγιος Μηνᾶς 1 στρεμ. ἐξ ὧν οἱ ὑπ' ἀξ. ἀριθ. 10 καὶ ἀνήκουν εἰς τὸ Μετόχιον Ἁγίας Τριάδος Βυθοῦ οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὸ Μετόχιον Ζώνης. Ἡ δημοπρασία αὐτῶν ἐνεργηθήσεται ἐν Σιατίστη καὶ εἰς τὰς συνήθη τῶν δημοπρασιῶν τόπον τὴν 14ην Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π.μ., ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς, βάσει τῶν ὄρων καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων τῶν ὑπ' ἀριθ. 26—33 ἀρχικῶν διακηρυσξῶν καὶ τοῦ ἀπὸ 6. 7. 31 Δ)τος. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων καὶ λοιπῶν ὄρων δύνανται νὰ λαμβάνουν γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι εἰς τὸ ὑπ/μα ἐθν. τραπέζης Κοζάνης. Ἐν Σιατίστη τῇ 3ῃ Σεπτεμβρίου 1934. Ὁ Προεδρῶν τοῦ Τοπ. Συμβουλίου ΟΔΕΠ. Γεν. Ἀρχ. Ἐπίτροπος Οἰκονόμος Ν. Δάφδας.

Τύποις «Φοῖνικας», ὁδὸς Σταδίου 44, Ἀθήναι